

1^ο Διαβουλευτικό Συνέδριο, Β' Μέρος

Μάιος 2022

Σχέδιο Θέσεων Στρατηγικής, Τακτικής, Οράματος και Ιδεολογίας για τη μετά την πανδημία εποχή

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1.	Πρόλογος: Η αποτίμηση κι η αυτοκριτική στην υπηρεσία ενός καλύτερου αύριο	3
2.	Ο Πρώτος Κύκλος (2016-2021): Έξι χρόνια DiEM25, τέσσερα χρόνια ΜΕΡΑ25	4
2.1	Ανάλυση	4
2.1.1	Η ανάγκη νέου διεθνικού κινήματος μετά τον Ιούλιο του 2015	4
2.1.2	Ο ρόλος του ευρώ πριν και μετά το Κραχ του 2008	5
2.1.3	Η ανάλυση του ΜΕΡΑ25 για το ευρώ και το Grexit	5
2.2	Πρόταγμα-Κάλεσμα	7
2.2.1	«Η ΕΕ είτε θα εκδημοκρατιστεί είτε θα διαλυθεί»	7
2.2.2	Η στρατηγική της «υπεύθυνης ανυπακοής»	7
2.3	Δράσεις-Όραμα-Ιδεολογία	8
2.3.1	Γιατί νέο πανευρωπαϊκό φορέα αντί για ένταξη σε (ή συμπόρευση με) υπάρχοντα φορέα;	8
2.3.2	Για ποιο λόγο ένα νέο ελληνικό φορέα αντί για ένταξη σε (ή συμπόρευση με) υπάρχοντα φορέα;	9
2.3.3	Όραμα-Ιδεολογία	13
2.4	Πολιτικές	14
2.4.1	DiEM25: Πράσινο Πανευρωπαϊκό Κεϋνσιανισμό, με κάποια στοιχεία ριζοσπαστικής αναδιανομής	14
2.4.2	ΜΕΡΑ25: Οι 7 Τομές	14
3.	Ο Δεύτερος κύκλος που τώρα αρχίζει (2022-2025)	17
3.1	Επικαιροποιημένη Ανάλυση	17
3.1.1	Από τον Καπιταλισμό στην Τεχνοφουδαρχία	17
3.1.2	Οι προοπτικές του διεθνικού μας κινήματος σήμερα	18
3.1.3	Το ευρώ, τα μαθήματα από το Brexit και οι νέες συμμαχίες που απαιτούνται στη μετά την πανδημία εποχή	20
3.1.4	Το παγκόσμιο μακροοικονομικό πλαίσιο πριν, κατά, και μετά την πανδημία εποχή	21
3.1.5	Το ευρωπαϊκό πεδίο της μάχης εναντίον της διεθνούς ολιγαρχίας	23

3.1.6 Το ελληνικό πεδίο μάχης εναντίον της διεθνούς ολιγαρχίας	25
3.1.7 Υγεία	26
3.1.8 Στέγη	27
3.1.9 Εκφασισμός και συντηρητικοποίηση στη νέα φάση της Χρεοδουλοπαροικίας	28
3.1.10 Το γεωπολιτικό πλαίσιο	28
3.1.11 Ο δρόμος προς την ειρήνη: ουδέτερη Ουκρανία - Ψήφισμα Κ.Ε. ΜΕΡΑ25 – Φεβρουαρίου, 2022	27 29
3.2 επικαιροποιημένο Πρόταγμα-Κάλεσμα	30
3.3 επικαιροποιημένες Δράσεις-Όραμα-Ιδεολογία-Πολιτικές	33
3.3.1 Δράσεις	33
3.3.2 Συμμαχίες – Λαϊκή Συστράτευση	33
3.3.3 Όραμα-Ιδεολογία-Πολιτικές	34
4. Για ποιες και ποιους παλεύουμε	37
5. Επίλογος	39

**Για ένα ΜΕΡΑ25
πιο γενναίο,
πιο μαζικό,
ακόμα πιο σύγχρονο
και ριζοσπαστικό**

1. Πρόλογος: Η αποτίμηση κι η αυτοκριτική στην υπηρεσία ενός καλύτερου αύριο

Το ΜέΡΑ25 κλείνει τον πρώτο του κύκλο (2016-2021) και εισέρχεται στον δεύτερο (2022-2025).

Ο πρώτος κύκλος ξεκίνησε από την ιστορική ανάγκη να δώσουμε συνέχεια και προοπτική στο προδομένο ΟΧΙ της 5^{ης} Ιουλίου του 2015, πεπεισμένοι ότι εκείνο το ΟΧΙ αποτελούσε κεφάλαιο για την ευρωπαϊκή Αριστερά, το οποίο κανένας άλλος φορέας, πανευρωπαϊκά, δεν διέθετε ούτε την ανάλυση ούτε τη βούληση να περιφρουρήσει.

Ο δεύτερος κύκλος αρχίζει τώρα, σε μια περίοδο όπου το τέλος της πανδημίας συμπίπτει με την αρχή μιας νέας ιστορικής εποχής που χαρακτηρίζεται από νεοψυχροπολεμικά χαρακτηριστικά και δημιουργούνται νέα δεδομένα, τα οποία απαιτούν επικαιροποίηση της ανάλυσης και των πολιτικών μας. Μια διαδικασία επικαιροποίησης που μας δίνει και την ευκαιρία να αποκρυσταλλώσουμε την ιδεολογική μας ταυτότητα ενόψει των επόμενων ευρωπαϊκών και εθνικών εκλογών.

Έχοντας μπει στη Βουλή το 2019, όπου ομολογουμένως παρήγαγε σημαντικό κοινοβουλευτικό έργο, το ΜέΡΑ25 κατάφερε να καταξιωθεί στους μαζικούς χώρους ως συνεπής αρωγός των κινημάτων και ως πηγή ριζοσπαστικών, σύγχρονων προτάσεων πολιτικής. Προαπαιτούμενο για την μετάβαση στο επόμενο στάδιο ανάπτυξης του μετώπου μας είναι η ειλικρινής αποτίμηση: της ανάλυσής μας, του προτάγματος με το οποίο προσεγγίσαμε τους πολίτες και τα κινήματα, των πολιτικών μας, και βέβαια του ιδεολογικού μας πλαισίου.

Τον περασμένο Ιούνιο, στη Δραπετσώνα, το Α΄ Μέρος του 1^{ου} Διαβουλευτικού Συνεδρίου μας επεξεργάστηκε τις ΘΕΣΕΙΣ του ΜέΡΑ25 για όλα τα θέματα που αφορούν άμεσα τους πολίτες. Έξι μήνες αργότερα, στόχος του Β΄ Μέρους του 1^{ου} Διαβουλευτικού Συνεδρίου μας είναι να κοιτάξουμε πιο μακριά ώστε:

Μέσα από αυστηρή αυτοκριτική και προσεκτική αποτίμηση του πρώτου κύκλου ζωής του ΜέΡΑ25 (2016-2021),...

...και λαμβάνοντας υπ΄ όψιν τις νέες συνθήκες που υψώνουν ψηλότερα τα τείχη της Χρεοδουλοπαροικίας για τους πολλούς, την ώρα που, στη βάση νέου αβάστακτου δημόσιου χρέους, οικοδομείται η ψευδαίσθηση της σταθεροποίησης...

...ο δεύτερος κύκλος (2022-2025) να δει το ΜέΡΑ25 να γίνεται πιο γενναίο, πιο μαζικό, ακόμα πιο σύγχρονο και ριζοσπαστικό – και πάντα στην υπηρεσία ενός καλύτερου αύριο για τα θύματα της κάθε μορφής εκμετάλλευσης και, ιδίως, για τη νεολαία.

2. Ο Πρώτος Κύκλος (2016-2021): Έξι χρόνια DiEM25, τέσσερα χρόνια ΜέΡΑ25

2.1 Ανάλυση

2.1.1 Η ανάγκη νέου διεθνικού κινήματος μετά τον Ιούλιο του 2015

Οι ιδρυτές του DiEM25, καθώς και του ΜέΡΑ25 δύο χρόνια αργότερα, θα προτιμούσαν να μην χρειαστεί να ιδρύσουν νέο κίνημα, νέο κόμμα, αλλά να ενταχθούν σε ήδη προϋπάρχοντες φορείς. Όμως, τα γεγονότα του 2015 κατέδειξαν την ανυπαρξία φορέα, που να μπορεί να εκτιμήσει τι σήμαινε η Ελληνική Άνοιξη του 2015 για την ευρωπαϊκή Αριστερά και να αντιδράσει ανάλογα. Για αυτό ξεκινήσαμε μια γιγαντιαία προσπάθεια (πολλοί την χαρακτήρισαν ουτοπική) αρχικά στο Θέατρο Φόλκσμπεουνε του Βερολίνου (όπου την 9^η Φεβρουαρίου 2016 ιδρύθηκε το DiEM25) και περίπου δύο χρόνια αργότερα στο Θέατρο Ιλίσια των Αθηνών (όπου την 27^η Μαρτίου 2018 ιδρύθηκε το ΜέΡΑ25).

Το DiEM25 και το ΜέΡΑ25 στηρίχθηκαν σε ανθρώπους που μοιράζονταν μία συγκεκριμένη ανάλυση που οδηγούσε σε ηθική δέσμευση να παρουσιάσουμε στους πολίτες όλων των χωρών της Ευρώπης κοινή ατζέντα προοδευτικής πολιτικής ως αντίδοτο της ΤΙΝΑ – του δόγματος ότι δεν υπάρχει εναλλακτική. Με απλά λόγια: Όπως οι τραπεζίτες προφυλάχθηκαν λειτουργώντας διεθνιστικά (δημιουργώντας διεθνικές τρόικες για να προστατεύσουν τα συμφέροντά τους), έτσι είχαμε υποχρέωση κι εμείς να λειτουργήσουμε διεθνιστικά (δημιουργώντας διεθνικό κίνημα για να προστατεύσουμε τους λαούς).

Αν πιάσουμε το νήμα της δημιουργίας του από την αρχή, το ΜέΡΑ25 υπάρχει λόγω της αλυσιδωτής αντίδρασης που πυροδότησε το διεθνές Κραχ του 2008, το οποίο, όπως και το Κραχ του 1929, άλλαξε τον κόσμο, αποσταθεροποίησε πλήρως τον ιδιάζοντα ευρωπαϊκό καπιταλισμό, και μετέτρεψε την Ελλάδα από εξαρτώμενη ημιανεξάρτητη χώρα σε αποικία χρέους. Έτσι όπως ήταν σχεδιασμένη η αρχιτεκτονική της Ευρωζώνης, η χρεοκοπία ελλειμματικών κρατών, όπως το δικό μας, ήταν αναπόφευκτη. Το ίδιο αναπόφευκτη ήταν η επιβολή από την τρόικα όχι μόνο απάνθρωπης λιτότητας αλλά και η επίδοση τελεσίγραφου στο ελληνικό κράτος να παραδώσει γη και ύδωρ στους δανειστές.

Η γιγάντια προσπάθεια του πολιτικού προσωπικού της ΕΕ να διατηρήσουν, εν μέσω κρίσης, το μονοπώλιο της λήψης των μεγάλων αποφάσεων, και δη της διανομής του πλούτου, για λογαριασμό της απανταχού ολιγαρχίας δημιούργησε ένα νέο πεδίο διεθνικής ταξικής πάλης.

Το DiEM25 πανευρωπαϊκά και το ΜέΡΑ25 στην Ελλάδα δημιουργήθηκαν όταν οι παραδοσιακές δυνάμεις της Αριστεράς, είτε συνθηκολόγησαν είτε επέλεξαν να παραμείνουν έξω από αυτό το νέο, κρίσιμο, πεδίο μάχης.

Αυτή η ανάλυση, καθώς και η αντίστοιχη ατζέντα πολιτικής (που προτείναμε πανευρωπαϊκά στις ευρωεκλογές του 2019), ήταν το θεμέλιο του πανευρωπαϊκού μας κινήματος. Προτού την αξιολογήσουμε υπό το πρίσμα των σημερινών εξελίξεων, αξίζει μια ανασκόπησή της.

2.1.2 Ο ρόλος του ευρώ πριν και μετά το Κραχ του 2008

Η ανάλυση των ιδρυτών του DiEM25 και του ΜέΡΑ25 ξεκινούσε με συγκεκριμένη εκτίμηση του ρόλου του ευρώ στο παγκόσμιο καπιταλιστικό γίνεσθαι. Με την Συνθήκη του Μάαστριχτ και επακόλουθες συμφωνίες, ο ευρωπαϊκός καπιταλισμός οικοδόμησε μια νομισματική ένωση που, πίσω από την προπαγάνδα περί «ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης», έκρυβε το εγχείρημα της πλήρους θωράκισης της ολιγαρχίας από το εκλογικό σώμα και την δημοκρατία (έστω και την αστική).¹

Πράγματι, με τη δημιουργία του ευρώ, η ολιγαρχία κατάφερε να πετύχει το αδιανόητο: καμία εκλεγμένη κυβέρνηση (ούτε καν η γερμανική) να μην μπορεί πλέον, ακόμα και να το θέλει, να αναδιανείμει σημαντικό πλούτο από τους έχοντες στους μη έχοντες. Ως αποτέλεσμα, η πολιτική της λιτότητας για τους λαούς (αρχικά, τον γερμανικό λαό!) και του σοσιαλισμού για τους ολιγάρχες μετετράπη από πολιτική επιλογή σε μέρος του γενετικού κώδικα της νομισματικής ένωσης.

Και τότε ήρθε το Κραχ του 2008, που χρεοκόπησε τις ευρωπαϊκές τράπεζες (ιδίως τις γερμανικές) και πυροδότησε απρόσμενα την αποδόμηση αυτής της νομισματικής ένωσης. Για να διασωθεί, η ευρωζώνη θα έπρεπε να εξελιχθεί είτε σε δημοκρατική ομοσπονδία είτε σε μια νέα μορφή αυτοκρατορίας, με τις ελλειμματικές χώρες να μετατρέπονται σε χρεοδουλοπαροικίες της.

Το κύριο μέλημα της ευρωπαϊκής ολιγαρχίας ήταν η περιφρούρηση της μέγιστης κατάκτησής τους (δηλαδή του επιτυχούς εξοβελισμού του Δήμου, ακόμα και του γερμανικού, από τη λήψη οικονομικών αποφάσεων – από τη Δημοκρατία). Γι' αυτό απέρριψαν τη λύση της δημοκρατικής ομοσπονδίας (στο όνομα του... ευρωπαϊσμού!). Αντ' αυτής επέλεξαν τη λύση της χρεοδουλοπαροικίας για τις ελλειμματικές χώρες. Αυτή τους η επιλογή δεν είχε κύριο σκοπό να απαλλοτριώσουν την περιουσία των χωρών του Νότου (κάτι που βέβαια δεν δίστασαν να κάνουν). Όχι, το κύριο κίνητρο των ολιγαρχών του Βορρά να μετατρέψουν χώρες όπως η Ελλάδα σε χρεοδουλοπαροικίες ήταν ένα: να διατηρήσουν την εξουσία τους επί της εργατικής τάξης των χωρών τους!

Επιγραμματικά, η μονιμοποίηση της χρεοκοπίας του ελληνικού κράτους, και συνεπώς της σκληρής λιτότητας στην Ελλάδα, βοηθά το Βερολίνο να επιβάλει μόνιμη λιτότητα στους Γερμανούς εργαζόμενους.

2.1.3 Η ανάλυση του ΜέΡΑ25 για το ευρώ και το Grexit

Αν η ανάλυσή μας ήταν σωστή, γιατί τότε δεν ενώσαμε τις δυνάμεις μας με εκείνους που πρόκριναν Grexit στην Ελλάδα, Fraxit στη Γαλλία, Italexit στην Ιταλία κ.ο.κ.; Σημαντικό μέρος της απάντησης δόθηκε στην Ιδρυτική Διακήρυξη του ΜέΡΑ25 τον Μάρτιο του 2018:

Τα κόμματα του Μνημονιακού Τόξου μπορεί να διαφωνούν μεταξύ τους για το πόσο επιθυμητές είναι οι Μνημονιακές πολιτικές, όμως συμφωνούν ότι το χειρότερο που

---

¹ Η νομισματική πολιτική, που διανέμει πλεόνασμα μεταξύ δανειστών/ισχυρών και οφειλετών/αδύναμων, αφαιρέθηκε de jure από τα εθνικά κοινοβούλια, ενώ οι βαθμοί ελευθερίας στη δημοσιονομική πολιτική εκλεγμένων κυβερνήσεων μειώθηκαν δραστικά με τα όρια του Μάαστριχτ, και αργότερα εξανεμίστηκαν με το Δημοσιονομικό Σύμφωνο.

μπορεί να συμβεί στην χώρα («καταστροφή» την ονομάζουν) είναι η έξοδος (ή αποπομπή) από το ευρώ. Άλλοι θεωρούν μια τέτοια έξοδο (Grexit) τη βέλτιστη λύση. Το ΜέΡΑ25 διαφωνεί και με τις δύο αυτές ιεραρχήσεις: Το Grexit δεν είναι ούτε η χειρίστη ούτε η βέλτιστη εξέλιξη!

Με άλλα λόγια, κρίναμε ότι ούτε το ευρώ ούτε η δραχμή μπορούσαν να μας εξασφαλίσουν βιώσιμη δημοκρατική κυριαρχία. Για να κερδίσουμε αυτόν τον πόλεμο χρειαζόμασταν κάτι παραπάνω από ένα δικό μας νόμισμα: ένα πανευρωπαϊκό προοδευτικό μέτωπο που θα συγκρούταν με την Διεθνή της Ολιγαρχίας - ένα πανευρωπαϊκό προοδευτικό μέτωπο, που, για να δημιουργηθεί, απαιτούσε ένα κοινό ευρωπαϊκό όραμα.

Σε αυτό το πλαίσιο κρίναμε ότι το πρόταγμα ενός Grexit, Fraxit, Italexit κ.λπ. θα ακύρωνε αυτό το πανευρωπαϊκό προοδευτικό μέτωπο, παρά τις αντικειμενικές συνθήκες κρίσεις, οι οποίες το ευνοούσαν. Αντίθετα, εάν (αντί να είναι δική μας πρώτη επιλογή) το Grexit μας το επέβαλε η τρόικα, επειδή δεν αποδεχόμασταν τους όρους συνθηκολόγησης, που πάσχιζε να μας επιβάλει, θα είχαμε στο πλευρό μας κάθε προοδευτικό Ευρωπαίο!

Η κεντρική ιδέα της θέσης μας για το ευρώ είχε, λοιπόν, ως εξής:

- Ήταν απαραίτητη η προετοιμασία του λαού για την έξοδο από το ευρώ και τη δημιουργία εθνικού νομίσματος.
- Ήταν απαραίτητο να πειστεί η κοινή γνώμη ότι το να μας κλείσουν τις Τράπεζες και να αναγκαστούμε να εκδώσουμε εθνικό νόμισμα δεν ήταν ό,τι χειρότερο μπορούσε να συμβεί σε εμάς, στους Ιταλούς, στους Ισπανούς κ.λπ.
- Όμως, άλλο η προετοιμασία και η δέσμευση ότι θα προτιμήσουμε την έξοδο από τη χρεοδουλοπαροικία και άλλο το να παρουσιάζουμε το Grexit, το Fraxit, το Italexit κ.λπ. ως στόχο του πανευρωπαϊκού μας κινήματος.

Υιοθετώντας το αφήγημα της εξόδου από το ευρώ και την ΕΕ, θα ακυρώναμε, χωρίς καν να το προσπαθήσουμε, το μαζικό πανευρωπαϊκό κίνημα, που οι αντικειμενικές συνθήκες ευνοούσαν κατά την περίοδο 2015-18. Ήταν μια εκτίμηση που επιβεβαιώναμε σε κάθε ευρωπαϊκή πόλη όπου συναντούσαμε συνοδοιπόρους.²

Περιληπτικά, η εκτίμησή μας ήταν πως:

- Η Ελλάδα, όπως και καμία άλλη ελλειμματική χώρα της ΕΕ, δεν θα έπρεπε να έχει εισέλθει στην ευρωζώνη.
- Θα έπρεπε να προετοιμάζουμε τον ελληνικό λαό για Grexit, εάν η μόνη εναλλακτική στο Grexit ήταν η αποδοχή της χρεοδουλοπαροικίας.

---

² Το βλέπαμε με τα μάτια μας κάθε φορά που ήμασταν στο Αμβούργο, στο Βερολίνο, στη Βόννη, στο Λάιπσιχ. Αν στους Γερμανούς συνοδοιπόρους μας λέγαμε: «Δεν πάει άλλο μ' αυτή την ΕΕ. Εμείς στην Ελλάδα προσανατολιζόμαστε προς την έξοδο από ευρώ και ΕΕ. Κάντε κι εσείς το ίδιο εδώ στη Γερμανία.» Το αποτέλεσμα θα ήταν να νιώσουν παρατημένοι! Μόνοι τους εναντίον της αδυσώπητης γερμανικής ολιγαρχίας! Αντίθετα, το πρόταγμα «ελάτε μια γροθιά όλοι μαζί να κάνουμε τη ρήξη με το ευρωπαϊκό κατεστημένο», «να καταλάβουμε τους ολιγαρχικούς θεσμούς και να τους βάλουμε να δουλέψουν για όλους τους λαούς της Ευρώπης» ήταν εκείνο που έκανε το DiEM25 να αναπτυχθεί στο πρώτο πραγματικά διεθνικό κίνημα όχι μόνο στην Ευρώπη αλλά και διεθνώς.

- Εάν καταφέραμε να προετοιμάσουμε τον λαό μας για Grexit (κάτι που την 5^η Ιουλίου του 2015 ο λαός μόνος έκανε), και με το δεδομένο ότι το κόστος του Grexit ήταν τεράστιο για την ευρωζώνη (παρά τους περί του αντίθετου ισχυρισμούς της τρόικας) ίσως να μην χρειαζόταν το Grexit (και το μεγάλο κόστος της μετατροπής νομίσματος – το οποίο, βέβαια, είναι διαχρονικά μικρότερο της μόνιμης Χρεοδουλοπαροικίας).
- Άρα, δεδομένου ότι η υιοθέτηση του Grexit ως στόχου (αντί για μέσο) θα διάβρωνε την πανευρωπαϊκή αλληλεγγύη, και δεδομένης της ετοιμότητάς μας να βγούμε από το ευρώ εάν αποδεικνυόταν μετά την πραγματική ρήξη πως δεν υπήρχε εναλλακτική, κρίναμε ότι θα ήταν λάθος να κάνουμε σημαία το Grexit.

2.2 Πρόταγμα-Κάλεσμα

2.2.1 «Η ΕΕ είτε θα εκδημοκρατιστεί είτε θα διαλυθεί»

Το αρχικό σύνθημα του DiEM25 ήταν το πρόταγμα «Η ΕΕ είτε θα εκδημοκρατιστεί είτε θα διαλυθεί». Επρόκειτο για ένα κάλεσμα προς τους Ευρωπαίους δημοκράτες (και όχι μόνο προς τη μειοψηφία που ταυτιζόταν με τη ριζοσπαστική Αριστερά), και οι οποίοι, το 2015 και για μερικά χρόνια ακόμα, διαπίστωναν ότι η ΕΕ είχε σχεδιαστεί, ώστε να εξοβελίζει τον Δήμο, τους λαούς της Ευρώπης, δηλαδή, από τους μηχανισμούς της πανευρωπαϊκής «δημοκρατίας» της.

Στους Ευρωπαίους που πίστευαν ότι η ΕΕ μπορεί να εκδημοκρατιστεί, το πρόταγμα μας λειτουργούσε ως κάλεσμα σε αγώνα για να μην διαλυθεί η ΕΕ. Στους υπόλοιπους, που δεν πίστευαν ότι η ΕΕ μπορεί να εκδημοκρατιστεί, το ίδιο πρόταγμα τους καλούσε να συστρατευτούν ώστε, μετά τη διάλυση της ΕΕ, να είμαστε όλοι μαζί για να εξασφαλίσουμε τον εκδημοκρατισμό εκείνου που θα μπορούσε να προκύψει από τη διάλυση της ΕΕ – είτε αυτό είναι εθνικό κράτος είτε κάποια άλλη μορφή συνομοσπονδίας.

2.2.2 Η στρατηγική της «υπεύθυνης ανυπακοής»

Από την πρώτη στιγμή, στο DiEM25 και στο ΜέΡΑ25 υιοθετήσαμε τη λογική της υπεύθυνης ανυπακοής ως απάντηση στο ερώτημα: «Πώς σκέφτεστε να αλλάξετε την Ευρώπη, την Ελλάδα, την κάθε χώρα; Ποια είναι η θεωρία σας για τον κοινωνικό μετασχηματισμό;»

Το μέγα ζητούμενο κάθε θεωρίας κοινωνικού μετασχηματισμού είναι το πώς θα καταφέρει να εμπνεύσει πλατιές μάζες, ώστε να επιτευχθεί η μαζικότητα που απαιτείται σε μια μάχη μέχρις εσχάτων με την ολιγαρχία. Το DiEM25-ΜέΡΑ25 επέλεξε την εξής τακτική:

Καταθέτουμε υπεύθυνες, εποικοδομητικές προτάσεις πολιτικής. Προτείνουμε, δηλαδή, πράγματα που θα μπορούσαν να γίνουν ακόμα και στο σιδερένιο κλουβί της σημερινής Ευρώπης. Και, έχοντας καταθέσει στο τραπέζι τα ελάχιστα που έπρεπε να γίνουν, και που μπορούσαν να γίνουν ακόμα και στο σιδερένιο κλουβί της σημερινής Ευρώπης, δεν υποχωρούμε ο κόσμος να χαλάσει. Ανυπακοή μέχρι τέλους έως ότου: είτε (Α) η ίδια η ολιγαρχία να βάλει μπρος τη διάλυση αυτής της ΕΕ (π.χ. επιβάλλοντας Grexit) είτε (Β) να γίνει ένα πρώτο βήμα προς τον προοδευτικό μετασχηματισμό της. Και τα δύο αυτά αποτελέσματα θα έπλητταν το ολιγαρχικό «πρότζεκτ» της διαιώνισης του στάτους κβο.

Μας ρωτούσαν: «Πιστεύετε ότι τρόικα και κατεστημένο θα δεχθεί ποτέ τις προτάσεις σας;»

Απαντούσαμε: «Όχι βέβαια! Προτιμούν να πεθάνουν παρά να οικειοποιηθούν προτάσεις μας, όπως η χρηματοδότηση της πράσινης μετάβασης μέσω σύμπραξης Τράπεζας Επενδύσεων και Κεντρικής Τράπεζας.»

Μας ξαναρωτούσαν: «Τότε ποιος ο λόγος να προτείνετε πράγματα που γνωρίζετε ότι θα απορρίψουν;»

Απαντούσαμε: «Τις υπεύθυνες προτάσεις δεν τις καταθέτουμε, επειδή θα τις υιοθετήσουν. Τις καταθέτουμε επειδή ακριβώς ξέρουμε, ότι ΔΕΝ θα τις υιοθετήσουν: Τις καταθέτουμε επειδή, ακούγοντάς τες, οι μέσοι μη ριζοσπαστικοποιημένοι πολίτες θα αναλογιστούν: «Κάτσε μισό λεπτό. Αυτό θα μπορούσαν να το κάνουν υπέρ της κοινής ευημερίας. Νόμιμο και μετριοπαθές είναι. Τεχνικά γίνεται. Γιατί δεν το κάνουν;» Έτσι ριζοσπαστικοποιούμε τον μέσο πολίτη. Βάζοντας στο μυαλό του, την επαναστατική ιδέα ότι, ναι, υπάρχει εναλλακτική ακόμα κι εντός του σαθρού, παρόντος συστήματος. Με το που ριζώνει η ιδέα αυτή στη σκέψη τους, οι πολίτες αρχίζουν να θυμώνουν με το κατεστημένο. Αρχίζουν να είναι ανοικτοί στη Μαζική Ανυπακοή. Ξάφνου, το ανέφικτο γίνεται εφικτό!

Έτσι σκοπεύαμε να πυροδοτήσουμε το μαζικό διεθνικό κίνημα. Αυτή είναι η φιλοσοφία της Υπεύθυνης Ανυπακοής, που διέδωσε πανευρωπαϊκά το DiEM25 και έφερε στην Ελλάδα το ΜέΡΑ25.

2.3 Δράσεις-Όραμα-Ιδεολογία

2.3.1 Γιατί νέο πανευρωπαϊκό φορέα αντί για ένταξη σε (ή συμπόρευση με) υπάρχοντα φορέα;

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, δύο ήταν οι προϋπάρχοντες φορείς: Η Ευρωπαϊκή Αριστερά και οι Ευρωπαίοι Πράσινοι.

Οι Ευρωπαίοι Πράσινοι τελούν υπό την επιρροή του γερμανικού πράσινου κόμματος, το οποίο το 2015 συντάχθηκε επί της ουσίας με την ανάλυση της τρόικας, διαφοροποιούμενο μόνο στο βαθμό που ζητούσε μια πιο ήπια αντιμετώπιση χωρών όπως η Ελλάδα. Γενικότερα, οι Ευρωπαίοι Πράσινοι επέλεξαν μια ανάλυση, και μια ατζέντα πολιτικής, που σε τίποτα δεν απειλούσε την ευρωπαϊκή ολιγαρχία.

Η Ευρωπαϊκή Αριστερά, από την άλλη, ήταν μία χαλαρή συνομοσπονδία στην οποία συμβίωναν, θυμίζοντας λυκοφιλία, ασύμβατες μεταξύ τους θέσεις: οι ευρωλάτρες (π.χ. ο ΣΥΡΙΖΑ, που παρουσίαζε την παραμονή της χώρας στο ευρώ ως το ανώτατο αγαθό), οι ευρωκλάστες (π.χ. Μελανσόν, Λαφοντέν, Βάγκεγκνεχτ, που ζητούσαν τη διάλυση της ευρωζώνης, ακόμα και της ΕΕ) και οι ευρωαγνωστικιστές (π.χ. οι Podemos, που απέφευγαν να έχουν άποψη για το ευρώ ή την ΕΕ γενικότερα). Ο μόνος τρόπος να κατέβουν μαζί στις ευρωεκλογές ήταν να συμφωνήσουν ότι δεν μπορούν να... συμφωνήσουν σε ένα κοινό μανιφέστο – να μην καταθέσουν στον δημόσιο διάλογο ανά την Ευρώπη κοινή απάντηση στο ερώτημα, π.χ., «τι προτείνετε για το δημόσιο χρέος, για τις Τράπεζες, για τη χρηματοδότηση της πράσινης μετάβασης;» Ενώ, λοιπόν, από τη μία πλευρά η Διεθνής της Ολιγαρχίας είχε συγκεκριμένες απαντήσεις και συγκεκριμένο πρόγραμμα (εκείνο της τρόικας), η Ευρωπαϊκή Αριστερά επέλεξε να κατέβει χωρίς πρόγραμμα!

Γι' αυτούς τους λόγους, το DiEM25 αποφάσισε να κατέβουμε αυτόνομα σε όσες περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες ήταν δυνατόν με το ίδιο μανιφέστο-πρόγραμμα παντού: την Πράσινη Συμφωνία για την Ευρώπη. Προς αυτόν τον σκοπό ιδρύσαμε κόμματα (το ΜέΡΑ25 στην Ελλάδα, το Demokratie in Europa στη Γερμανία κ.α.), καθώς επίσης συνεργαστήκαμε, στο πλαίσιο της ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΑΝΟΙΞΗΣ, με άλλα κόμματα που αποδέχθηκαν την Πράσινη Συμφωνία για την Ευρώπη, όπως το γαλλικό Generations, το Δανέζικο Alternativet κ.ο.κ.

2.3.2 Για ποιο λόγο ένα νέο ελληνικό φορέα αντί για ένταξη σε (ή συμπόρευση με) υπάρχοντα φορέα;

Η απάντηση στην ερώτηση «γιατί ένα νέο ελληνικό κόμμα;» είναι εύκολη: επειδή δεν υπήρχε περιθώριο συμπαρατάξης με υπάρχον κόμμα.

ΣΥΡΙΖΑ – Μετά τη συνθηκολόγηση της ηγεσίας του ΣΥΡΙΖΑ, τον ενστερνισμό του δόγματος πως το Grexit είναι το χειρότερο που μπορεί να συμβεί στον λαό μας, και το αφήγημα ότι η αποδοχή/εφαρμογή των μνημονιακών όρων ήταν συμβατή με μία προοδευτική διακυβέρνηση, η πολιτική σύγκρουσή μας με τον ΣΥΡΙΖΑ ήταν δεδομένη.

Παραμένοντας πάντα ανοιχτοί σε διάλογο με τον κόσμο του ΣΥΡΙΖΑ, ιδίως για κοινές κινηματικές δράσεις, ξεκαθαρίζαμε από την αρχή ότι το ΜέΡΑ25 δεν ιδρύθηκε για να νομιμοποιήσει την άποψη ότι η ρήξη με την τρόικα και την ολιγαρχία ήταν/είναι «αυταπάτη». Ούτε για να στηρίξει οποιαδήποτε κυβέρνηση κινείται, με ή χωρίς «προοδευτικό» πρόσημο, εντός του προγράμματος της τρόικας εξωτερικού και εσωτερικού.

Προοδευτική κυβέρνηση δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς πρότερη συμφωνία για ρήξη με τις βασικές επιλογές της τρόικας και της ντόπιας ολιγαρχίας – επιλογές που αποτελούν τα οικοδομικά υλικά με τα οποία ορθώθηκαν τα τείχη της Χρεοδουλοπαροικίας.

Καμία κυβέρνηση δεν αξίζει τον προσδιορισμό «προοδευτική», και συνεπώς δεν δικαιούται τη στήριξη του ΜέΡΑ25, αν δεν δεσμευτεί εκ των προτέρων για:

- τη μονομερή αναδιάρθρωση του χρέους (ιδιωτικού και δημόσιου),
- τη μετωπική σύγκρουση με τα ολιγαρχικά συμφέροντα (π.χ. Ελληνικό-ΟΠΑΠ-ΤΕΡΝΑ),
- την κοινωνικοποίηση των ΜΜΕ,
- την κατάργηση των εξορκτικών και αμυντικών συμφωνιών με Ισραήλ-ΗΠΑ,
- την ανάκτηση λαϊκής και δημοκρατικής κυριαρχίας επί των βασικών εργαλείων του κράτους (Υπερταμείο, ΤΑΙΠΕΔ),
- την κατάργηση του μονοπωλίου Τραπεζών και τρόικας στο σύστημα πληρωμών.

Όποια εναλλακτική στην «Μητσοτάκης ΑΕ» κυβέρνηση εκλεγεί/διοριστεί χωρίς τη βούληση να προβεί στην πολυδιάστατη αυτή ρήξη απλά θα ενισχύσει το δόγμα της ΤΙΝΑ (ότι, δηλαδή δεν υπάρχει πραγματική εναλλακτική), που είναι το πιο ισχυρό όπλο της ολιγαρχίας και η νέμεση της προόδου.

ΚΚΕ – Με το ΚΚΕ, με το οποίο συμβαδίζουμε σε πολλά, διαπιστώσαμε τρεις ανυπέρβλητες διαφορές: μία αναλυτική, μία στρατηγική και μία ιδεολογική:

- Η αναλυτική διαφορά αφορά την οικονομική ανάλυση του ευρωπαϊκού καπιταλισμού. Το DiEM-MÉPA25 θεωρεί ότι ο ευρωζωνικός καπιταλισμός έχει δημιουργήσει μια γερμανική σφαίρα επιρροής και ηγεμονίας, η οποία διέπεται από δυνάμεις και κανόνες, που όχι μόνο διαφέρουν από τον αμερικανικό και τον ασιατικό καπιταλισμό, αλλά επιπλέον συγκρούονται μαζί του με τρόπο που επηρεάζει άμεσα τη χώρα μας. Η Ελλάδα, εγκλωβισμένη σε αυτή τη γερμανική σφαίρα ηγεμονίας, βρίσκεται σήμερα σε κατάσταση ακόμα μεγαλύτερης εξάρτησης απ' ό,τι, π.χ. στη δεκαετία του 1960, όταν ήταν πλήρως υπό την ηγεμονία των ΗΠΑ.

Σε αυτό το πλαίσιο:

- Αν και είναι αλήθεια ότι η ΕΕ ήταν (αρχικά) δημιούργημα της Ουάσιγκτον, η επιλογή του ΚΚΕ να θεωρεί ότι η ΕΕ αποτελεί απλή προέκταση του αμερικανικού ιμπεριαλισμού, και συνεπώς ότι «ένας είναι ο ιμπεριαλισμός», το οδηγεί σε αναλύσεις, που υπονομεύουν την συγκρότηση μετώπου σύγκρουσης με το τρίγωνο Βερολίνου-Φρανκφούρτης-Βρυξελλών.
- Η στρατηγική του ΚΚΕ να μην στοχεύει ενάντια στον γερμανικό ιμπεριαλισμό, ο οποίος μετά το 1996 αποτελεί μεγαλύτερο βραχνά για τον λαό μας από τον αμερικανικό, αναδεικνύει μια σημαντική αναλυτική διαφορά του ΜέΡΑ25 από το ΚΚΕ.
- Η επιλογή του ΚΚΕ στο Δημοψήφισμα του 2015 να διασπάσει το κοινό μέτωπο του ΟΧΙ στο 3^ο Μνημόνιο, καλώντας σε αποχή ή άκυρη ψήφο με στόχο να θέσει εκείνη τη στιγμή θέμα εξόδου από την ΕΕ, αντανακλά αυτή τη σημαντική αναλυτική διαφορά του ΜέΡΑ25 από το ΚΚΕ: Το Δημοψήφισμα ήταν η ιστορική στιγμή, που ένας μικρός λαός είπε ΟΧΙ στον γερμανικό ιμπεριαλισμό. Εκείνη τη στιγμή το γενικότερο, και άκαιρο, «ΟΧΙ στην ΕΕ» ήταν μεγάλο δώρο στον γερμανικό ιμπεριαλισμό, που σαφώς στριμώχτηκε από έναν λαό που έλεγε ξεκάθαρα ΟΧΙ και τον οποίο τα φερέφωνα του γερμανικού ιμπεριαλισμού δεν μπόρεσαν να ακυρώσουν κατατάσσοντάς τον στους «αντιευρωπαϊστές».
- Η στρατηγική διαφορά αφορά τη στρατηγική αντιμετώπισης των επιθέσεων του συστήματος στην εργατική τάξη και στους πιο ευάλωτους πολίτες.
  - Το ΚΚΕ έχει μακρά παράδοση στην προάσπιση της εργατικής τάξης και των πιο ευάλωτων πολιτών μέσα από κινητοποιήσεις και στήριξη των προσπαθειών τους να ακυρώσουν τις πολιτικές του κατεστημένου. Είναι κάτι που το ΜέΡΑ25 εκτιμά απεριόριστα. Όμως, το ΚΚΕ επιλέγει να μην καταθέτει προτάσεις εναλλακτικών ενδοσυστημικών πολιτικών, που θα ανακούφιζαν τους ευάλωτους. Κι εδώ έγκειται η στρατηγική διαφορά μας.
  - Το ΜέΡΑ25 θεωρούμε ότι η μαζικοποίηση των κινημάτων και η αποτελεσματικότερη αντίσταση στο κατεστημένο απαιτεί κάτι παραπάνω από την (απαραίτητη βέβαια) σθεναρή κινητοποίηση για την ανατροπή των αντιλαϊκών πολιτικών του συστήματος. Απαιτεί και την κατάθεση ενδοσυστημικών-μετριοπαθών προτάσεων, που θα μπορούσαν να εφαρμοστούν ακόμα και εντός του παρόντος, εκμεταλλευτικού εγχώριου καπιταλισμού. Γιατί να τις καταθέσουμε; Υπάρχει περίπτωση το κατεστημένο

να τις υιοθετήσει; Όχι βέβαια. Όμως, αν οι μη ριζοσπαστικοποιημένοι ευάλωτοι δουν ότι, ναι, υπάρχουν λύσεις και εντός του συστήματος, τις οποίες οι κυβερνώντες επιλέγουν να μην υιοθετήσουν, τότε θα είναι πιο εύκολο να απεγκλωβιστούν από την προπαγάνδα του συστήματος ότι «δεν υπάρχει εναλλακτική» - κι έτσι να προσχωρήσουν στο κίνημα.

- Αντίθετα, η στρατηγική της «υπεύθυνης ανυπακοής», δηλαδή του συνδυασμού κινητοποιήσεων ακύρωσης των πολιτικών του συστήματος με παράλληλη κατάθεση πολιτικών που θα ανακούφιζαν τους πολλούς έχει τη δυνατότητα να απελευθερώσει από την προπαγάνδα της ολιγαρχίας μεγάλες μάζες ευάλωτων εργαζόμενων και μικρομεσαίων ακριβώς επειδή τις ενδοσυστημικές πολιτικές που προτείνουμε και οι οποίες αποδεικνύονται πειστικές στους μη ριζοσπαστικοποιημένους πολίτες το σύστημα δεν θα τις υιοθετήσει!
- Παράδειγμα 1^ο, τα κόκκινα δάνεια: Όταν, παράλληλα με τις κινητοποιήσεις κατά των πλειστηριασμών, το ΜέΡΑ25 κατέθεσε το τεχνοκρατικά προηγμένο (και συμβατό με το ευρωπαϊκό δίκαιο) σχέδιο «Οδυσσέας» για ίδρυση δημόσιας εταιρείας διαχείρισης κόκκινων δανείων, πολλοί αναρωτήθηκαν: «Μα αφού υπάρχει λύση συμβατή με το ευρωπαϊκό δίκαιο, γιατί δεν την εφαρμόζουν;» Αυτό το μετέωρο ερώτημα στα χείλη των μη ριζοσπαστικοποιημένων είναι για το ΜέΡΑ25 η ευκαιρία, που χρειάζεται για να ριζοσπαστικοποιηθούν.
- Παράδειγμα 2^ο, οι εξορύξεις και η πράσινη μετάβαση: Πιστό στο δόγμα ότι αν δεν αλλάξει το σύστημα, τίποτα ριζοσπαστικά καλό δεν μπορεί να συμβεί, η στάση του ΚΚΕ απέναντι στις εξορύξεις, τα ορυκτά καύσιμα και την πράσινη μετάβαση είναι όχι μόνο λανθασμένη αλλά και επικίνδυνη. Αν γνωρίζουμε ένα πράγμα, αυτό είναι ότι η ανθρωπότητα θα περάσει το σημείο μη επιστροφής από την κλιματική καταστροφή, πολύ πριν ωριμάσουν οι συνθήκες για τον σοσιαλισμό. Η άρνηση του ΚΚΕ να ενστερνιστεί τη θέση του ΜέΡΑ25 για άμεση διακοπή όλων των εξορύξεων και τερματισμό της χρήσης ορυκτών καυσίμων, το φέρνει σε σύγκρουση με τη νεολαία και τις ανάγκες του ανθρώπινου είδους.
- Περιληπτικά, η θέση του ΚΚΕ ότι εντός του καπιταλιστικού συστήματος τίποτα καλό δεν μπορεί να συμβεί, απλά εγκλωβίζει ακόμα περισσότερο τους μη ριζοσπαστικοποιημένους ευάλωτους στην παγίδα του συστήματος. Τίποτα δεν είναι λιγότερο επαναστατικό από την απαισιοδοξία, που δημιουργεί η πεποίθηση ότι τίποτα καλό δεν μπορεί να γίνει εάν δεν προηγηθεί η επανάσταση, που όμως δεν φαίνεται καν στον ορίζοντα. Η επανάσταση προαπαιτεί να θυμώσουν οι μη ριζοσπαστικοποιημένοι για αυτά που δεν γίνονται υπέρ τους, ενώ θα μπορούσαν να γίνουν πραγματικότητα και χωρίς επανάσταση.
- Η ιδεολογική διαφορά αφορά το πώς εννοούμε την απελευθέρωση από την εκμετάλλευση και την εξουσία των ισχυρών. Το ΚΚΕ επικεντρώνεται στον τερματισμό της δυνατότητας του καπιταλιστή, δηλαδή του ιδιοκτήτη των μέσων παραγωγής, να εκμεταλλεύεται και να εξουσιάζει εργαζόμενους, που δεν έχουν επιλογές επειδή δεν

έχουν πρόσβαση στα μέσα παραγωγής. Το ΜέΡΑ25 συμφωνεί. Όμως, οραματιζόμαστε εξίσου, παράλληλα με την απελευθέρωση του ανθρώπου από την αβάστακτη εξουσία του καπιταλιστή, και την απελευθέρωση από την αβάστακτη εξουσία του κράτους και άλλων μορφών συλλογικής-ιεραρχικής ισχύος.

Αυτή η διαφορά δεν είναι απλά φιλοσοφική, αλλά οδηγεί και σε εντελώς διαφορετικές αντιλήψεις (α) για τον τρόπο οργάνωσης μιας μετακαπιταλιστικής, μη εκμεταλλευτικής κοινωνίας, (β) για τις μεθόδους με τις οποίες θα δημιουργηθεί μια τέτοια κοινωνία, και (γ) για μορφές καταπίεσης εκτός του χώρου της παραγωγής (π.χ. πατριαρχίας, ρατσισμού, σεξουαλικού προσανατολισμού):

- Ο εκδημοκρατισμός της παραγωγικής διαδικασίας να μην απαιτεί την κατάργηση της ιδιωτικής ιδιοκτησίας των μέσων παραγωγής, η οποία γεννά την συντριπτική εξουσία του καπιταλιστή επί του εργαζόμενου, αλλά παράλληλα απαιτεί και την αποφυγή δημιουργίας νέων μορφών κρατικής ή γραφειοκρατικής εξουσίας, η οποία μπορεί να αποδειχθεί το ίδιο ή και περισσότερο καταπιεστική – και εντέλει παραγωγικά αναποτελεσματική – από την εξουσία του καπιταλιστή.
- Ενώ για το ΚΚΕ το κόμμα πρέπει να καθοδηγεί τα κινήματα κατά τη διαδικασία μετασχηματισμού, για το ΜέΡΑ25 το κόμμα πρέπει να λειτουργεί υποστηρικτικά στα αυτόνομα κινήματα, τα οποία να προχωρούν στη βάση τη αυτοοργάνωσης – της ίδιας αυτοοργάνωσης που, μετά τον μετασχηματισμό της κοινωνίας, θα είναι το προοίμιο της αυτοδιαχείρισης των παραγωγικών μονάδων.
- Η φιλοσοφία του ΜέΡΑ25 και του ΚΚΕ δεν θα μπορούσαν να είναι πιο διαφορετικές όσον αφορά τον φεμινισμό, τα θέματα αυτοπροσδιορισμού φύλου, ταυτότητας κ.λπ. Το ΜέΡΑ25 απορρίπτει την ιδέα ότι κάθε προσδευτικός άνθρωπος πρέπει να αποδέχεται ότι προέχει ο αγώνας κατά της καπιταλιστικής εκμετάλλευσης, αλλά αντιθέτως προτάσσει τη διαθεματικότητα. Ένα νέο παιδί τρανς, που αντιμετωπίζει καθημερινή σωματική και λεκτική βία, έχει κάθε λόγο να μην θεωρεί την ταξική πάλη σημαντικότερη από τον αγώνα του εναντίον των διακρίσεων και της βίας. Το ίδιο μια μουσουλμάννα, ένας Εβραίος, μια γυναίκα που αντιμετωπίζουν καθημερινά μορφές διωγμού, βίας και καταπίεσης. Στόχος του ΜέΡΑ25 είναι ένα πλατύ κίνημα εναντίον όλων των μορφών καταπίεσης και εξουσίας, που για να συσταθεί απαιτεί (κι εδώ έγκειται η διαφορά μας με το ΚΚΕ) την πλήρη αποδοχή του αυτοπροσδιορισμού της ταυτότητας του καθενός, της καθεμιάς, καθώς και των προτεραιοτήτων που επιβάλλουν στην πάλη κατά της εξουσίας των «άλλων» επάνω τους.
- Περιληπτικά, το ΜέΡΑ25 απορρίπτει για δύο λόγους τις ιεραρχίες, τόσο των στόχων όσο και τις οργανωτικές, οι οποίες αποτελούν ακρογωνιαίο λίθο της φιλοσοφίας του ΚΚΕ: Πρώτον, επειδή αυτές οι ιεραρχίες απωθούν μεγάλες μάζες εν δυνάμει συνοδοιπόρων. Και, δεύτερον, επειδή φοβόμαστε ότι, ακόμα και αν επιτευχθεί ο κοινωνικός μετασχηματισμός που θέλει το ΚΚΕ στη βάση αυτών των ιεραρχήσεων, το αποτέλεσμα θα είναι μια ανελεύθερη,

αναποτελεσματική κοινωνία, στην οποία δεν θα θέλαμε να ζήσουμε και για την οποία δεν θα θέλαμε να φέρουμε ευθύνη.

ΛΑΕ και λοιπές δυνάμεις της Αριστεράς – Το καλοκαίρι του 2015, μετά τη συνθηκολόγηση του ΣΥΡΙΖΑ, κανείς από τους ιδρυτές του ΜΕΡΑ25 δεν επιχείρησε τη δημιουργία νέου φορέα. Μέσα στη θλίψη του προδομένου ΟΧΙ, περιμέναμε. Περιμέναμε ελπίζοντας ότι οι σύντροφοι που είχαν φύγει από τον ΣΥΡΙΖΑ, ίσως μαζί με άλλους που θα τον εγκατέλειπαν στην πορεία, θα προχωρούσαν σε έναν ενωτικό φορέα, που θα περιφρουρούσε το κεφάλαιο του ΟΧΙ και θα του έδινε νέα δυναμική. Μάλιστα, στις παραμονές των εκλογών του Σεπτεμβρίου, παρά τις σοβαρές διαφωνίες του με την ΛΑΕ (και τις φωνές εντός της ΛΑΕ που τον λοιδορούσαν), ο Γιάννης Βαρουφάκης στήριξε δημόσια την ΛΑΕ δηλώνοντας ότι θα την ψηφίσει. Παρ' όλα αυτά, όχι μόνο δεν κόπασαν οι σεκταριστικές φωνές αλλά, χειρότερα, εντάθηκαν με αποτέλεσμα κάθε προσπάθεια συγκρότησης του χώρου να καταρρεύσει. Στο μεταξύ, οι συνιδρυτές του DiEM25 εστίαζαν στην πανευρωπαϊκή, διεθνική ανάπτυξη του κινήματος συνεχίζοντας να δίνουν ευκαιρία στον χώρο της ΛΑΕ και συγγενών δυνάμεων να δημιουργήσουν έναν αξιόπιστο φορέα. Όταν πλέον κατέστη σαφές ότι η συγκρότηση του χώρου αυτού δεν «περπατούσε», τότε μόνον το DiEM25 αποφάσισε την ίδρυση του ΜΕΡΑ25, τον Μάρτιο του 2018. Έναν χρόνο και λίγους μήνες αργότερα το ΜΕΡΑ25 ήταν στη Βουλή. Από τότε, βρίσκεται στους δρόμους απέναντι στην κυβερνητική πολιτική και εκεί, στους δρόμους του αγώνα, στη δράση, επιτυγχάνεται η ενότητα με όλες τις προοδευτικές δυνάμεις, που δεν συμβιβάζονται με το σύστημα. Αυτή η ώσμωση μπορεί να μεταφερθεί σε κάθε κοινωνικό χώρο, με πρόταγμα πάντα την καλύτερη υπεράσπιση των αναρίθμητων ομάδων που πλήττονται.

2.3.3 Όραμα-Ιδεολογία

Από την ίδρυσή του, στο DiEM25 ενστερνιστήκαμε το όραμα του εκδημοκρατισμού ως κυρίαρχο στην ιδεολογία μας. Η πρώτη παράγραφος της Ιδρυτικής Διακήρυξης μας έλεγε:

Έλεγαν ότι ανησυχούσαν για την χαμηλή «ανταγωνιστικότητα» των ευρωπαϊκών οικονομιών. Λένε ότι ανησυχούν για το «προσφυγικό», για την τρομοκρατία, για την άνοδο του εθνικισμού, για το δημόσιο χρέος, τις τράπεζες και τα κόκκινα δάνεια που τις βαραίνουν, για το κόστος του κοινωνικού κράτους, για την ανεργία. Όμως, ένα είναι εκείνο που τρομοκρατεί το ευρωπαϊκό κατεστημένο και τους πολιτικούς εκπροσώπους του: **η δημοκρατία.**

Όταν μιλούσαμε για δημοκρατία το κάναμε με τρόπο που να αναδεικνύει πως οι ταγοί της ΕΕ χρησιμοποιούσαν τον όρο με μοναδικό σκοπό να του αφαιρέσουν κάθε ουσία, ακριβώς όπως οι νεοφιλελεύθεροι που στοχεύουν στην ανελευθερία των πολλών στο όνομα της... Ελευθερίας.

Το σύνθημά μας «Να επιστρέψει ο Δήμος στη Δημοκρατία» παρέπεμπε στον ιδιαίτερα ριζοσπαστικό ορισμό του όρου «Δημοκρατία» που έδωσε ο (αντιδημοκράτης) Αριστοτέλης: «Πολίτευμα στο οποίο τις αποφάσεις τις λαμβάνουν οι φτωχοί, καθώς εξ ορισμού οι φτωχοί είναι η πλειοψηφία».

Με απώτερο σκοπό να ελκύσουμε Ευρωπαίους πολίτες, που, από τη μία, είχαν ευαισθητοποιηθεί από την Ελληνική Άνοιξη αλλά, από την άλλη, απωθούνταν από όρους

όπως «σοσιαλισμός» (όροι που, έτσι κι αλλιώς, είχαν προδοθεί και ευτελιστεί), επιλέξαμε να ταυτίσουμε το ιδεολογικό πλαίσιο της σύγκρουσής μας με την ευρωπαϊκή ολιγαρχία με το αίτημα ενός διεθνικού, πανευρωπαϊκού εκδημοκρατισμού, ο οποίος θα επεκτεινόταν τόσο εις βάθος (στα έγκατα των επιχειρήσεων) όσο και εις πλάτος (με νέες μορφές δημοκρατικής διαδικασίας, π.χ. συμμετοχικές συνελεύσεις κληρωτών πολιτών).

Πίστη μας είναι πως ο αγώνας για μια κοινωνία πραγματικά δημοκρατική είναι απαραίτητο στοιχείο του αγώνα για μια κοινωνία με λιγότερες αντιφάσεις και ανισότητες, εξαλείφοντας κάθε μορφή εκμετάλλευσης και διασφαλίζοντας το κράτος δικαίου.

Όραμά μας είναι ένα πολιτειακό σύστημα αποκεντρωμένο, διαβουλευτικό, όπου οι πολίτες να μπορούν να ελέγχουν άμεσα την εκτελεστική εξουσία, να συμμετέχουν άμεσα στο νομοθετικό έργο και να αποφασίζουν συμμετοχικά (με ΔΙΑΣΚΕΠ και τοπικά δημοψηφίσματα) για τις λύσεις των σημαντικότερων προβλημάτων που αντιμετωπίζουν.

2.4 Πολιτικές

2.4.1 DiEM25: Πράσινο Πανευρωπαϊκό Κεϋνσιανισμό, με κάποια στοιχεία ριζοσπαστικής αναδιανομής

Η Πράσινη Συμφωνία για την Ευρώπη, με την οποία το DiEM25 κατέβηκε στις ευρωεκλογές του 2019, ήταν ένα τεχνοκρατικά εξαιρετικό κείμενο-μανιφέστο στο πλαίσιο ενός υπερσύγχρονου Πράσινου Κεϋνσιανισμού. Το βασικό του πλεονέκτημα ήταν ότι απαντούσε πειστικά στο δύσκολο ερώτημα:

Πώς είναι δυνατόν να αποκτήσουμε κοινή ευρωπαϊκή πολιτική

(α) διαχείρισης δυσθεώρητων δημόσιων χρεών,

(β) ανεξέλεγκτων τραπεζικών κρίσεων, και

(γ) γιγαντιαίων νέων πράσινων επενδύσεων (€500 δις το χρόνο) – όταν η ΕΕ και η ευρωζώνη έχουν δομηθεί έτσι ώστε τέτοιες κοινές πολιτικές να έχουν τεθεί εκτός θεσμικού ευρωπαϊκού πεδίου;

Η Πράσινη Συμφωνία για την Ευρώπη καταδείκνυε πώς θα μπορούσαν να εφαρμοστούν όλα αυτά, υπέρ της πλειοψηφίας των πολιτών σε κάθε χώρα της ΕΕ, χωρίς καν να παραβιαστεί το γράμμα των υπαρχόντων Συνθηκών. Επιπλέον, η Πράσινη Συμφωνία για την Ευρώπη πήγαινε λίγο πιο μακριά, προς ριζοσπαστικότερη κατεύθυνση, από τον Πράσινο Κεϋνσιανισμό π.χ. με την πρόταση για:

- Ίδρυση Ταμείου Μεταφοράς Πλούτου στο οποίο τα ολιγοπώλια θα έπρεπε να καταθέτουν το 10% των μετοχών τους, έτσι ώστε τα συσσωρευόμενα μερίσματα να μοιράζονται στους Ευρωπαίους πολίτες υπό τη μορφή βασικού εισοδήματος.
- Δημιουργία εθνικών εξωτραπεζικών δημοσιονομικών συστημάτων συναλλαγών, που θα έδιναν μεγαλύτερο βαθμό δημοσιονομικής ελευθερίας και ρευστότητας στα κράτη-μέλη.

2.4.2 ΜέΡΑ25: Οι 7 Τομές

Όταν ήρθε η στιγμή το DiEM25 να ιδρύσει το κόμμα του στην Ελλάδα, το ΜέΡΑ25, πέρα από την Πράσινη Νέα Συμφωνία για την Ευρώπη, υπήρχε η απαίτηση για ένα ελάχιστο πρόγραμμα βαθιών τομών ειδικά σχεδιασμένων, που θα μπορούσαν να γλυτώσουν τη ρημαγμένη χώρα μας από τη Χρεοδουλοπαροικία. Στην Ιδρυτική Διακήρυξη γράψαμε τα εξής ως εισαγωγή στο ελάχιστο πρόγραμμα 7 Τομών με το οποίο, τελικά, κατεβήκαμε στις εθνικές εκλογές τον Ιούλιο του 2019:

Σε μια «κανονική» χώρα, ο καταμερισμός οφελών και ζημιών προκύπτει από την πάλη των τάξεων, την διελκυστίνδα μεταξύ μισθών-κερδών, κεφαλαίου-εργασίας. Όμως η Ελλάδα, εδώ και χρόνια, δεν είναι μια «κανονική» χώρα. Από τότε που μετατραπήκαμε σε Χρεοδουλοπαροικία, πτωχεύουν ταυτόχρονα εργοδότες και εργαζόμενοι, ιδιοκτήτες και ενοικιαστές, εισαγωγείς και εξαγωγείς. Σε αυτό το νέο, ιδιότυπο, καθεστώς ο μόνος ωφελημένος είναι η παρασιτική, παρεοκρατική εγχώρια ολιγαρχία που ταυτίζεται με τους δανειστές, εκμεταλλεύεται στο έπακρο την Μνημονιακή διαδικασία και, έτσι, διατηρεί την εξουσία της επί ενός λαού τον οποίο λειδωρεί στην βάση των νέων δανείων που τον χρεώνει.

Κατόπιν, έχοντας επιχειρηματολογήσει ότι η απόδραση από τη Χρεοδουλοπαροικία απαιτεί τη δημιουργία μετώπου ενεργών πολιτών και κινήσεων προερχόμενων από διαφορετικές (και ίσως συγκρουόμενες) ιδεολογικές αφετηρίες, παρουσιάσαμε τις 7 Τομές:

1. Αναδιάρθρωση δημόσιου χρέους με ύψος και ρυθμό αποπληρωμών που εξαρτώνται άμεσα από το ύψος και το ρυθμό αύξησης του ονομαστικού ΑΕΠ.
2. Στόχος πρωτογενούς πλεονάσματος (0%-1,5%) που καταργεί τη λιτότητα.
3. Αναδιάρθρωση «κόκκινων δανείων» από Δημόσια Εταιρεία Διαχείρισης Μη Βιώσιμων Ιδιωτικών Χρεών, με 5ετές (ανανεώσιμο) μορατόριουμ πλειστηριασμών πρώτης κατοικίας και μικρομεσαίων επιχειρήσεων.
4. Μεγάλες μειώσεις φορολογικών συντελεστών: 15-18% μέγιστος συντελεστής ΦΠΑ και φόρου μικρομεσαίων επιχειρήσεων, κατάργηση της προπληρωμής φόρου και του φόρου «αλληλεγγύης» για εισοδήματα έως 30 χιλιάδες ευρώ.
5. Δημιουργία Δημόσιου Εξωτραπεζικού Συστήματος Πληρωμών, που επιτρέπει την πολύπλευρη ακύρωση ληξιπρόθεσμων οφειλών, τις δωρεάν συναλλαγές, και τη χρηματοδότηση νέου προγράμματος καταπολέμησης της φτώχειας.
6. Σεβασμός στη μισθωτή εργασία και τη δημιουργική επιχειρηματικότητα: Τέλος το «μπλοκάκι» για μισθωτούς, ευέλικτες συλλογικές διαπραγματεύσεις, 5χρονη απαλλαγή εισφορών για νέες επιχειρήσεις, ταβάνι το 50% των κερδών για το σύνολο ασφαλιστικών εισφορών και φόρων των επιχειρήσεων.
7. Μετατροπή ΤΑΙΠΕΔ σε αναπτυξιακή τράπεζα με εχέγγυο τη δημόσια περιουσία, οι μετοχές της οποίας θα εκχωρηθούν στα ασφαλιστικά ταμεία.

Μετά τις εκλογές του 2019, και την είσοδο του ΜέΡΑ25 στη Βουλή, η Πράσινη Συμφωνία για την Ευρώπη και οι 7 Τομές αποτέλεσαν τη βάση των παρεμβάσεών μας και, βέβαια, επικαιροποιήθηκαν. Κρίνοντας από την απήχησή τους στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, αποδείχθηκε ότι κινούνται στη σωστή κατεύθυνση.

Σήμερα, δύο χρόνια μετά είμαστε σε θέση για ακόμα πιο ριζοσπαστική επικαιροποίηση όχι μόνο των πολιτικών μας, αλλά και της ανάλυσης, του προγράμματος και του ιδεολογικού μας πλαισίου.

3. Ο Δεύτερος κύκλος που τώρα αρχίζει (2022-2025)

3.1 Επικαιροποιημένη Ανάλυση

3.1.1 Από τον Καπιταλισμό στην Τεχνοφουδαρχία

Το 2008 όχι μόνο πυροδότησε την αλυσιδωτή αντίδραση που οδήγησε στην ευρωπαϊκή τραπεζική κρίση, της οποίας η χρεοδουλοπαροικία μας είναι δημιούργημα, αλλά έβαλε επίσης μπροστά τον μετασχηματισμό του καπιταλισμού όχι, δυστυχώς, σε σοσιαλισμό, αλλά σε κάτι άθλιο, σε μία νέα μορφή φεουδαρχίας, την Τεχνοφουδαρχία.

Τα σημάδια αυτού του ιστορικού μετασχηματισμού πρωτοεμφανίστηκαν μετά το 2008 (πού αλλού;) στις χρηματαγορές. Από τότε παρατηρούμε πρωτόγνωρα φαινόμενα: Οι τιμές των μετοχών και των ομολόγων, που θα έπρεπε να είναι αντιστρόφως ανάλογες, εκτινάσσονται στη στρατόσφαιρα χέρι-χέρι. Ακόμα κι όταν κάποιες φορές υποχωρούν, πάλι μαζί πηγαίνουν.³

Βέβαια, τέτοιου είδους παρατηρήσεις έκρουαν καμπανάκια μόνο στα αυτιά των πολύ ειδικών. Όμως, εν μέσω πανδημίας, τα εν λόγω φαινόμενα πήραν διαστάσεις που κρούουν κώδωνες κινδύνου για όλες και όλους, ειδικούς και μη. Το καλύτερο παράδειγμα είναι αυτό που συνέβη στο Λονδίνο το περασμένο καλοκαίρι, την 12^η Αυγούστου λίγο μετά τις 9 πμ για να είμαι ακριβής: Ανακοινώθηκε από τις αρχές ότι, κατά το πρώτο επτάμηνο του 2020, το Βρετανικό εθνικό εισόδημα (το ΑΕΠ) μειώθηκε πάνω από 20%, πτώση μεγέθους πολύ μεγαλύτερη από τις προβλέψεις και των πλέον απαισιόδοξων οικονομολόγων. Το ενδιαφέρον είναι τι ακολούθησε περίπου 20 λεπτά της ώρας αργότερα: Το χρηματιστήριο του Λονδίνου ανέβηκε 2%!

Κάτι τέτοιο δεν έχει ξανασυμβεί ποτέ στην ιστορία του διεθνούς καπιταλισμού. Θα αναρωτηθεί εύλογα κάποιος: Ο καπιταλισμός έχει αλλάξει πολλές μορφές στο παρελθόν. Δεν είναι πιο ρεαλιστικό να υποθέσουμε ότι μεταμορφώνεται ξανά, χωρίς να παύει να είναι καπιταλισμός; Πριν απαντήσουμε, πρέπει να ορίσουμε τι εστί καπιταλισμός, ποια είναι τα δύο βασικά του χαρακτηριστικά. Καπιταλισμός είναι ένα οικονομικό σύστημα:

- το οποίο κινείται, έχοντας ως βασικό του «καύσιμο», το ιδιωτικό κέρδος,
- και εντός του οποίου τα κέρδη (μαζί με τις προσόδους των ραντιέρηδων) εξάγονται μέσα από κάποια αγορά (π.χ. εργασίας, ακινήτων).

Κάποια στιγμή, μετά το 2008, αυτά τα δύο χαρακτηριστικά του καπιταλισμού εξέλιπαν!

---

³ Αντίστοιχη παραβίαση βασικών αρχών των καπιταλιστικών αγορών παρατηρούμε όσον αφορά αυτό που οι χρηματιστές ορίζουν ως το «κόστος του κεφαλαίου» (δηλαδή τις αποδόσεις, που πρέπει να αναμένει κάποιος για να αξίζει να αγοράσει κάποιο «χαρτί»: μετοχή, ομόλογο, προαίρεση, ασφαλιστικό συμβόλαιο κ.λπ.). Αντί να πέφτει όταν αυξάνονται τα σκαμπανεβάσματα των χρηματαγορών (δηλαδή, όταν αυξάνεται η «αβεβαιότητα»), τα τελευταία χρόνια – ιδίως μέσω πανδημίας – γίνεται το αντίθετο: το κόστος του κεφαλαίου αυξάνεται κι αυτό.

- Το ιδιωτικό κέρδος έπαψε να κινεί την οικονομία, καθώς από το 2009 αντικαταστάθηκε από τα ποτάμια δημόσιου χρήματος, που κόβουν συνεχώς οι κεντρικές Τράπεζες.⁴
- Η εξαγωγή υπεραξίας συνεχώς μεταφέρεται από τις αγορές σε ψηφιακές πλατφόρμες (π.χ. Facebook, Uber, Amazon, Airbnb), οι οποίες, αντί να λειτουργούν ως μονοπωλιακές ή ολιγοπωλιακές εταιρείες, θυμίζουν ιδιωτικά φέουδα. Κάθε μέρα που περνά, οι ψηφιακές πλατφόρμες (π.χ. Amazon) αντικαθιστούν τις αγορές ως ο «τόπος» όπου εξάγονται υπεραξίες, τόσο από τους εργαζόμενους όσο και από τους καταναλωτές.⁵

Οι επιπτώσεις του μετασχηματισμού του καπιταλισμού σε Τεχνοφεουδαρχία στην πραγματικότητά μας είναι συγκλονιστικές:

- Καμία μακροοικονομική πολιτική δεν μπορεί να αντιμετωπίσει την ανεργία, έστω και πρόσκαιρα.
- Κανένα επιτόκιο δεν μπορεί να εξισορροπήσει ταυτόχρονα το τραπεζικό σύστημα και τη σχέση αποταμιεύσεων-επενδύσεων.

Άρα, η κρίση βαθαίνει και οι δυνατότητες των αστικών κρατών να παρέμβουν σε αυτήν εξανεμίζονται.

Όσο για την πολιτική σκηνή, η επέκταση της εκμετάλλευσης από το παραδοσιακό προλεταριάτο σε σχεδόν ολόκληρη την κοινωνία, η οποία πλέον βιώνει τη συνεχή λεηλασία των νέων τεχνοφεουδαρχών, απαιτεί απόλυτα νέους κομματικούς σχηματισμούς.

3.1.2 Οι προοπτικές του διεθνικού μας κινήματος σήμερα

Εάν η ηγεσία του ΣΥΡΙΖΑ είχε τιμήσει το ΟΧΙ και η Ευρωπαϊκή Αριστερά το είχε στηρίξει πανευρωπαϊκά, ο θυμός των πολλών θα εστιαζόταν μετά το 2015 στην ολιγαρχία, στις τρόικες της, στη σαθρή δομή του ευρωπαϊκού καπιταλισμού και, έτσι, θα υπήρχε μεγάλη πιθανότητα οι υποκειμενικές συνθήκες ενός πανευρωπαϊκού κοινωνικού μετασχηματισμού να προστεθούν στις αντικειμενικές συνθήκες, που είχε δημιουργήσει, και με το παραπάνω, η Κρίση του Ευρώ.

Αντ' αυτού, η ολιγαρχία, με την τρόικα να την εκπροσωπεί στους «θεσμούς», νίκησε κάνοντας αριστοτεχνική πανευρωπαϊκή χρήση της συνθηκολόγησης της ηγεσίας του ΣΥΡΙΖΑ και, αμέσως μετά, εργαλειοποιώντας τον φόβο του ξένου, του μετανάστη-πρόσφυγα, ώστε να στρέψει το θυμό των πολλών μακριά από την αιτία του, μακριά δηλαδή από τις πρακτικές και τα αρπακτικά καμώματα της ίδιας της ολιγαρχίας.

Όπως είχαμε προβλέψει, χωρίς ένα κοινό πανευρωπαϊκό πρόταγμα, η Ευρωπαϊκή Αριστερά αυτοακυρώθηκε πασχίζοντας να διατηρήσει στους κόλπους της τόσο τους προσκυνημένους

⁴ Η «ασυνέχεια» συμπίπτει με την στιγμή που οι κεντρικές τράπεζες των G7, συγκεκριμένα τον Απρίλιο του 2009, συντόνισαν το τύπωμα ποταμών δημόσιου χρήματος με σκοπό την διάσωση των τραπεζών. Σήμερα, η δύναμη που κινεί την παγκόσμια οικονομία δεν είναι πλέον τα ιδιωτικά κέρδη αλλά αυτό το χρήμα που παράγουν, από το 2009 ως σήμερα, οι κεντρικές τράπεζες.

⁵ Για πρώτη φορά μάλιστα στην ιστορία, σχεδόν όλοι μας παράγουμε δωρεάν -χωρίς καν να εργαζόμαστε σε αυτούς ως μισθωτοί - το κεφάλαιο (δηλαδή τα κεφαλαιουχικά αγαθά) των κολοσσών.

της τρόικας όσο και τους οπαδούς της εξόδου από την ΕΕ. Όμως κι εμείς, στο DiEM25, στερούμενοι πόρων αλλά και οργάνωσης στους μαζικούς χώρους, δεν πετύχαμε να καλύψουμε το κενό – παρά το άρτιο πανευρωπαϊκό μας πρόγραμμα και την καινοτόμο διεθνική δομή μας – παρά το γεγονός ότι ενάμιση εκατομμύριο Ευρωπαίοι μας εμπιστεύτηκαν με την ψήφο τους στις ευρωεκλογές του 2019. Εν ολίγοις, χάθηκε το στοίχημα να κρατήσουμε ζωντανή, και πανευρωπαϊκά, την Ελληνική Άνοιξη του 2015.

Σήμερα, με την Ευρωπαϊκή Αριστερά να συρρικνώνεται ακόμα περισσότερο, και τους Ευρωπαίους Πράσινους να διεκδικούν επισήμως την αποδοχή τους από το γερμανικό κατεστημένο, το DiEM25 παραμένει η μοναδική πηγή ελπίδας. Όμως, ενώ ποτέ το DiEM25 δεν ήταν τόσο απαραίτητο όσο σήμερα, την ίδια στιγμή, ποτέ δεν ήταν πιο δύσκολη η πανευρωπαϊκή ανάπτυξή του. Αυτό οφείλεται σε τρεις λόγους:

1. Η συνολική υποχώρηση της Αριστεράς συρρικνώνει τον ζωτικό χώρο ενός κινήματος όπως το DiEM25, καθώς η ολιγαρχία ενισχύεται από την άνοδο της ακροδεξιάς και η ακροδεξιά ενισχύεται από την επικυριαρχία της ολιγαρχίας.
2. Η τρόικα και το κατεστημένο έχουν καταφέρει να περάσουν σε μεγάλο μέρος της κοινής γνώμης (που προηγουμένως είχε πειστεί για το αδιέξοδο των πολιτικών της τρόικας) την (ψευδή μεν αλλά ισχυρή) αίσθηση ότι «η Ευρώπη άλλαξε», ότι «η λιτότητα μπήκε στο περιθώριο», ότι η πανδημία επέβαλε στην ολιγαρχία του Βορρά να αποδεχθεί το κοινό χρέος υπέρ του Νότου.
3. Παρά το γεγονός ότι η ζωή, και το Brexit πιο συγκεκριμένα, επιβεβαίωσε την πρόβλεψη του DiEM25 ότι το πνίξιμο της Ελληνικής Άνοιξης θα έβαζε μπρος την αποδόμηση της ΕΕ, το κόστος και ο φόβος που έφερε το Brexit ωφέλησαν την ευρωπαϊκή ολιγαρχία που, με τις πολιτικές της, το είχε προκαλέσει. Αντί, λοιπόν, το Brexit να βοηθήσει να φανεί η αποδόμηση που εξελίσσεται κάτω από το ραντάρ των πολλών, είχε το αντίθετο αποτέλεσμα: να δημιουργήσει μια ψευδαίσθηση «σύσφιξης» των δεσμών, που κρατούν την ΕΕ ζωντανή.

Εν κατακλείδι, η ευρωπαϊκή κρίση βαθαίνει την ώρα που η κοινή γνώμη πείθεται ότι η κρίση κοπάζει. Αυτό σημαίνει ότι, αν και δεν είναι δυνατή η άμεση ανάπτυξη του DiEM25, προέχει η προετοιμασία μας, ιδίως σε χώρες κλειδιά όπως η Γερμανία, ώστε να είμαστε έτοιμοι να εκφράσουμε τους Ευρωπαίους πολίτες, που θα στραφούν προς το μέρος μας μόλις οι πολίτες συνειδητοποιήσουν ότι η κρίση όχι μόνο δεν υποχώρησε, αλλά μεγεθύνεται συστηματικά. Σε αυτό το πλαίσιο, η ίδρυση του νέου γερμανικού κόμματος του DiEM25 την 13^η Νοεμβρίου 2021 ήταν η σωστή κίνηση στη σωστή στιγμή.

3.1.3 Το ευρώ, τα μαθήματα από το Brexit και οι νέες συμμαχίες που απαιτούνται στη μετά την πανδημία εποχή

Στο DiEM-ΜΕΡΑ25 έχουμε ήδη αποδομήσει αναλυτικά το σαθρό επιχείρημα ότι, λόγω της πανδημίας και του Ταμείου Ανάκαμψης που εκείνη έφερε, η ΕΕ έχει αλλάξει, η ευρωζώνη έγινε βιώσιμη, η Κρίση του Ευρώ πέρασε, η μονιμοποιημένη λιτότητα καταργήθηκε, ο φασίζων λαϊκισμός ξεπεράστηκε και η «κανονικότητα» επιστρέφει μαζί με την πολυπόθητη πράσινη ανάπτυξη. Τα κείμενά μας έχουν εξηγήσει πειστικά πως η Κρίση του Ευρώ συνεχίζεται, η ευρωζώνη είναι ακόμα λιγότερο βιώσιμη απ' ό,τι το 2015, το μακροοικονομικά ασήμαντο Ταμείο Ανάκαμψης σε καμία περίπτωση δεν είναι ένα πρώτο βήμα προς την πολιτική ένωση (μάλλον το αντίθετο είναι: η ταφόπλακά της), ο ξενοφοβικός λαϊκισμός θριαμβεύει, η λιτότητα για τους πολλούς ζει και βασιλεύει, και το μόνο που μπορεί να χαρακτηριστεί ως «κανονικότητα» είναι το εκτεταμένο πλιάτσικο των αρπακτικών ραντιέρηδων σε βάρος των κοινωνιών.

Όμως, η σωστή ανάλυση ποτέ δεν είναι αρκετή. Αυτή τη φορά, τώρα, πρέπει να συνάψουμε τις συμμαχίες που είναι απαραίτητες για την αντίσταση στο ολιγαρχικό κατεστημένο. Η εμπειρία του Brexit είναι μια καλή αρχή για να διαπιστώσουμε τι απαιτούν οι καιροί σήμερα. Από τα μέσα του 2020, το DiEM25 πρωτοστατεί στη Βρετανία, ώστε προοδευτικές δυνάμεις που είχαν διασπαστεί βάνουσα λόγω Brexit να αρχίσουν να συνεργάζονται εναντίον της κυβέρνησης Johnson αλλά και της αντιδραστικής νέας ηγεσίας του Εργατικού Κόμματος. Δυνάμεις όπως το συνδικάτο Unite (που είχε υποστηρίξει τον Jeremy Corbyn, αλλά και το Brexit) και το κόμμα των Πρασίνων (που είχε αντιταχθεί στο Brexit και εχθρευόταν τον Corbyn), ο ίδιος ο Jeremy Corbyn, και η βουλευτριά Caroline Lucas των Πρασίνων, διανοούμενοι της Αριστεράς που είχαν βρεθεί αντίπαλοι την περίοδο που το Brexit μονοπωλούσε τις πολιτικές διεργασίες, όλες και όλοι αυτοί βρέθηκαν υπό τη στέγη του DiEM25 Βρετανίας με αποτέλεσμα μία νέα προοπτική κοινών αγώνων, αρχής γενομένης με τη μεγάλη καμπάνια εναντίον της εκ των έσω ιδιωτικοποίησης του NHS, του Βρετανικού ΕΣΥ. Πρόκειται για ένα μοντέλο, που το DiEM25 μπορεί και πρέπει να μεταφέρει σε όλη την Ευρώπη.

Πιο συγκεκριμένα, ήρθε η ώρα να πάψει η «κόντρα» των ευρωπαϊστών και των αντι-ευρωπαϊστών εντός των κόλπων της Ευρωπαϊκής Αριστεράς. Το DiEM25 και πρέπει και μπορεί να πρωτοστατήσει, ώστε να βρεθούμε ξανά στις ίδιες επάλξεις συνοδοιπόροι, που διαφωνήσαμε για το ευρώ, αλλά ακόμα και για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Πρόκειται για μια προσέγγιση που γίνεται ευκολότερη από δύο εξελίξεις:

1. Η διάσωση του ευρώ, μέσω των μνημονίων αλλά κυρίως μέσω της ενεργοποίησης των τυπογραφείων της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, έγινε με τρόπο που έκλεισε όλους τους δρόμους προς μια κοινή ευημερία εντός των κρατών μας αλλά και μεταξύ τους.
  - Χώρες, όπως η Ελλάδα, κατέληξαν να χάσουν περισσότερα απ' όσα θα είχαν χάσει από μια ενδεχόμενη έξοδο από το ευρώ.
  - Χώρες, όπως η Γερμανία, γνώρισαν υποχώρηση του βιοτικού επιπέδου του μέσου εργάτη που κι αυτό έπεσε χαμηλότερα από εκεί που θα το οδηγούσε η επανίδρυση του μάρκου.

Συνεπώς, οι διαφορές εκτιμήσεων προοδευτικών Ευρωπαίων ως προς το κόστος εξόδου από το ευρώ έχουν εξανεμιστεί. Δεν ήρθε, λοιπόν, η ώρα να μπουν στην άκρη και οι πολιτικές μας διαφορές;

2. Η πρόταση του DiEM-ΜέΡΑ25 για σύστημα δημοσιονομικών συναλλαγών, που λειτουργεί παράλληλα ως το ιδανικό πρώτο βήμα για τη δημιουργία εθνικού συστήματος, πρέπει να αποτελέσει τη γέφυρα μεταξύ συνοδοιπόρων, που στο παρελθόν διαφωνήσαμε για το ευρώ.

3.1.4 Το παγκόσμιο μακροοικονομικό πλαίσιο πριν, κατά, και μετά την πανδημία εποχή

Η περίοδος 2010-2020 μπορεί να χαρακτηριστεί ως ο Μεγάλος Αποπληθωρισμός, ο οποίος ακολούθησε τη Μεγάλη Ύφεση της διετίας 2008-2010. Τα βουνά χρήματος, που οι κεντρικές τράπεζες τύπωναν και διοχέτευαν στο χρηματοπιστωτικό σύστημα, το οποίο με την σειρά του δάνειζε τις μεγάλες εταιρείες που με αυτό επαναγόραζαν τις μετοχές τους, οδήγησαν σε μόνιμη υστέρηση επενδύσεων, ενώ παράλληλα έστειλαν τις τιμές των μετοχών και των περιουσιακών στοιχείων της ολιγαρχίας στη στρατόσφαιρα. Η φράση «σοσιαλισμός για τους λίγους και λιτότητα για τους πολλούς» αποτυπώνει πλήρως την κατάσταση αυτή.

Στην ευρωζώνη, αυτή η πολιτική άργησε να έρθει, καθώς η ΕΚΤ μπήκε στη διαδικασία του τυπώματος απεριόριστου χρήματος (την 1^η Μαρτίου του 2015) λίγες μέρες αφού, για να κάμψει την Ελληνική Άνοιξη, έκοψε τη ρευστότητα στις ελληνικές Τράπεζες. Αυτή η καθυστέρηση είχε ως αποτέλεσμα την ακόμα βαθύτερη ύφεση στην ΕΕ απ' ό,τι στη Βρετανία και τις ΗΠΑ. Όμως, από το 2018 και μετά, η υπό τον Μάριο Ντράγκι ΕΚΤ επιτάχυνε την «παραγωγή» ευρώ, με αποτέλεσμα η ΕΕ να ανακτήσει κάποιο από το χαμένο έδαφος σε σχέση με τον λοιπό παγκόσμιο καπιταλισμό. Δεν είναι, μάλιστα, τυχαίο ότι εκείνη η «επιτάχυνση» συνέπεσε με το 4^ο ελληνικό Μνημόνιο, το οποίο η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ ονόμασε «μεταμνημόνιο».

Όλα αυτά είχαν τον εξής αντίκτυπο στον παγκόσμιο καπιταλισμό, ο οποίος στην ευρωζώνη (λόγω της σαθρής αρχιτεκτονικής της) ήταν εντονότερος:

- (1) Οι πραγματικές επενδύσεις, ως ποσοστό της διαθέσιμης ρευστότητας, μειώνονταν συστηματικά.
- (2) Οι μεγάλες εταιρείες, με εξαίρεση την Big Tech, έβλεπαν την κερδοφορία τους να συρρικνώνεται και έτσι εξαρτιόνταν όλο και περισσότερο από το δωρεάν χρήμα των κεντρικών Τραπεζών.
- (3) Τα επιτόκια (δηλαδή η «τιμή» του χρήματος) έπεφταν κάτω του μηδενός (επειδή η προσφορά χρήματος μεγάλωνε όλο και περισσότερο σε σχέση με τη ζήτηση του χρήματος για επενδύσεις) με αποτέλεσμα να πιέζονται τα συνταξιοδοτικά-ασφαλιστικά ταμεία και να συρρικνώνονται οι αποταμιεύσεις της μεσαίας τάξης φτωχοποιώντας την, γεγονός που νομοτελειακά στρέφει μεγάλη μερίδα της προς την ακροδεξιά (εξού και η άνοδος του AfD στη Γερμανία).

Αυτή η περίοδος του Μεγάλου Αποπληθωρισμού (με αρνητικά επιτόκια για τους πλούσιους και σχεδόν μηδενικό μέσο πληθωρισμό) έφερε τον παγκόσμιο καπιταλισμό σε μια πρωτόγνωρη κατάσταση: Πενία επενδύσεων και καλών θέσεων εργασίας, σταθερές τιμές

καταναλωτή, ενώ παράλληλα οι τιμές των μετοχών και των ακινήτων ανέβαιναν ραγδαία. Με άλλα λόγια, η ανθρωπότητα σπαταλούσε γιγαντιαίες παραγωγικές ικανότητες, την ώρα που τα χρηματιστήρια γιόρταζαν και η ολιγαρχία θησαύριζε.

Σε αυτή τη φάση της παγκόσμιας καπιταλιστικής κρίσης χτύπησε η πανδημία. Η καραντίνα, που διέκοψε την παραγωγή, οδήγησε τις κεντρικές Τράπεζες να επιταχύνουν το κόψιμο χρήματος από το οποίο ένα μικρό σχετικά μέρος πήγε στις κυβερνήσεις, που το χρησιμοποίησαν για να αναπληρώσουν τα χαμένα εισοδήματα εργαζόμενων και μικρομεσαίων, ενώ το μεγαλύτερο μέρος συνέχισε να καταλήγει στα χρηματιστήρια μέσω των εμπορικών Τραπεζών. Έτσι, από τον Μάρτιο του 2020 έως το καλοκαίρι του 2021, η χρηματική αξία του πλούτου της διεθνούς ολιγαρχίας αυξήθηκε κατά 60% (με κάποιους ολιγάρχες να κερδίζουν έως και 800%) την ώρα, που οι ήδη καταπονημένες λαϊκές τάξεις υπέστησαν μια μείωση πλούτου 10% και εισοδημάτων από 20% ως 50% (ανάλογα με τη χώρα).

Από τον Μάιο του 2020 στα βάσανα των λαών έρχεται να προστεθεί και ο πληθωρισμός, ο οποίος ξανασήκωσε κεφάλι για πρώτη φορά μετά το 2010.⁶ Ο λόγος για την αύξηση των τιμών ήταν η διάρρηξη των αλυσίδων μεταφοράς πρώτων και ενδιάμεσων υλών, καθώς και η αλλαγή καταναλωτικών συνηθειών. Πιο συγκεκριμένα, ένας παγκόσμιος καπιταλισμός με μονάδες παραγωγής διεσπαρμένες ανά την υφήλιο, βασισμένος σε μακρές διαδρομές που πρέπει να διανύσουν πρώτες ύλες (π.χ. επεξεργασμένο αλουμίνιο) και ενδιάμεσα αγαθά (π.χ. μικροτσιπ) πριν συναρμολογηθεί το τελικό προϊόν (π.χ. αυτοκίνητο), ήταν ιδιαίτερα ευάλωτος στο κλείσιμο λιμανιών και αεροδρομίων. Κι όταν αυτά άνοιξαν, τα κοντέινερ ήταν σε λάθος γωνιά της γης (δηλαδή μακριά από τις μονάδες παραγωγής) με αποτέλεσμα ένα παγκόσμιο μποτιλιάρισμα, που μείωσε κατά 15% την παγκόσμια παραγωγή αγαθών.

Παράλληλα, η πανδημία αύξησε κατά πολύ τις αγορές καταναλωτικών αγαθών, καθώς οι εγκλωβισμένοι στα σπίτια τους άνθρωποι (μη μπορώντας να καταναλώσουν υπηρεσίες, π.χ. ψυχαγωγία, εστίαση) αύξησαν τις αγορές τους (π.χ. οικιακά είδη, ηλεκτρονικά είδη κ.λπ.) κατά 20%. Αυτή η αύξηση ζήτησης και μείωση προσφοράς έφερε τον πληθωρισμό. Αν και τόσο η ζήτηση όσο και η προσφορά θα επανέλθουν σύντομα στα αρχικά τους επίπεδα, οι τιμές δεν θα πέσουν το ίδιο γρήγορα λόγω της κερδοσκοπίας. Συγκεκριμένα, χρηματιστές που προέβλεψαν την αύξηση των μεταφορικών, των τιμών ενέργειας κ.λπ., έσπευσαν να αγοράσουν (στην αγορά παραγωγών) τις ποσότητες ενέργειας, που θα παραχθούν στο μέλλον καθώς και μελλοντικά δρομολόγια φορτηγών πλοίων με σκοπό να μειώσουν την προσφορά στο μέλλον και να κερδίσουν έτσι λόγω της διατήρησης των υψηλών τιμών.

Αποτέλεσμα αυτών των εξελίξεων είναι η πανδημία, καθώς μπαίνει η ίδια σε «ύφεση», να λειτουργεί ως ο καταλύτης που μετατρέπει τον Μεγάλο Αποπληθωρισμό (2010-2020) στον Μεγάλο Στασιμοπληθωρισμό (2021-;). Τι σημαίνει αυτό; Σημαίνει ότι τα δισεκατομμύρια θύματα του Κραχ του 2008, που μέχρι πρότινος υπέφεραν σ' ένα αποπληθωριστικό περιβάλλον από την ανεργία ή της χειρίστης ποιότητας θέσεις εργασίας, τώρα πλέον θα

---

⁶ Στα χρόνια του Μεγάλου Αποπληθωρισμού (2010-2020), οι μέσες τιμές μπορεί να μειώνονταν (εξού και «αποπληθωρισμός»), αλλά για τα λαϊκά στρώματα οι μειώσεις αυτές είτε ήταν πολύ μικρές είτε... ήταν αυξήσεις, καθώς τα τρόφιμα και τα βασικά είδη ανάγκης ποτέ δεν έπεσαν στη δίνη του αποπληθωρισμού. Οπότε, όταν από το καλοκαίρι του 2021 άρχισε να φουντώνει ο πληθωρισμός, τα λαϊκά στρώματα που ποτέ δεν χάρηκαν μια σοβαρή μείωση των τιμών ήταν τα πρώτα που επλήγησαν από τη ραγδαία αύξηση των τιμών.

πρέπει να αντιμετωπίζουν, χωρίς βελτίωση των θέσεων εργασίας ή ουσιαστική αύξηση των μισθών τους και το τέρας της ακρίβειας.

Το μέγα ζητούμενο, που αυτή την περίοδο μελετά η Προοδευτική Διεθνής, την οποία συνίδρυσε το DiEM-MéPA25, είναι το κατά πόσον η αύξηση των τιμών (ο πληθωρισμός) θα βοηθήσει τα κινήματα να συσπειρώσουν τις λαϊκές μάζες, σε αντίθεση με τον αποπληθωρισμό ο οποίος παραδοσιακά (π.χ. την δεκαετία του 1930 ή του 2010) ενισχύει την ακροδεξιά. Αυτό θα εξαρτηθεί, από τη μία, από τα ίδια τα κινήματα και, από την άλλη, από το κατά πόσο ο παρατηρούμενος σήμερα πληθωρισμός θα αποδειχθεί πρόσκαιρος δίνοντας γρήγορα τη θέση του στον πρότερο Μεγάλο Αποπληθωρισμό.

3.1.5 Το ευρωπαϊκό πεδίο της μάχης εναντίον της διεθνούς ολιγαρχίας

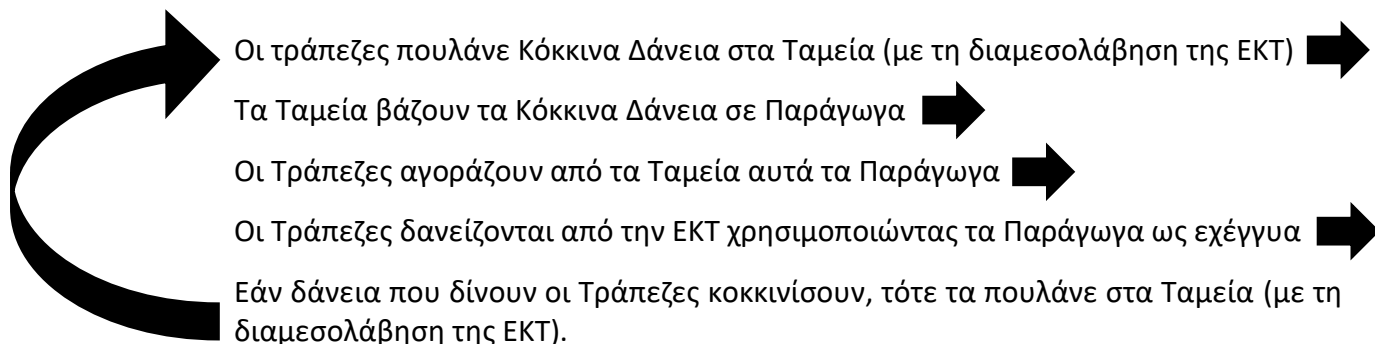
Το ευρώ σώθηκε επειδή η ΕΚΤ τύπωσε αρκετό χρήμα για να διασώσει το ιταλικό κράτος, γεγονός που συνέπεσε με το κλείσιμο των ελληνικών Τραπεζών από τον Ντράγκι και το οποίο ήταν ο όρος-εντολή της Μέρκελ προς τον Μάριο Ντράγκι. Έχοντας η ΕΚΤ βγάλει από το τραπέζι τη διάλυση του ευρώ, η ευρωπαϊκή άρχουσα τάξη ένωσε αρκετά άνετα, ώστε να αρχίσει και πάλι να ξοδεύει ευρώ, ιδίως σε χώρες εκτός Γερμανίας. Έτσι, από το 2016, λόγω της αυξημένης κατανάλωσης των πλουσιότερων, καθώς και κάποιων κερδοσκοπικών «επενδύσεων», αρχίζει μια ισχυρή ανάκαμψη στην ευρωζώνη. Αυτή όμως η ανάκαμψη όχι μόνο ήταν ρηχή αλλά και θνησιγενής, καθώς από τα μέσα του 2019, πολύ πριν την πανδημία, η ευρωζώνη όλη – και η Ελλάδα – μπήκαν σε νέα υφεσιακή καμπή.

Κομβικό σημείο της περιόδου 2016-2019, που συνέπεσε και με το ελληνικό 4^ο Μνημόνιο (Αύγουστος 2018), ήταν το νέο «πρότζεκτ» της ευρωπαϊκής ολιγαρχίας: η μετατροπή της πτώχευσης των Ευρωπαίων μικρομεσαίων σε νέα πηγή πλούτου για το χρηματοπιστωτικό σύστημα. Τα κόκκινα δάνεια των μικρομεσαίων Ιταλών, Ισπανών και Ελλήνων (που είναι, αναλογικά, τα περισσότερα) θα γινόντουσαν το νέο Ελ Ντοράντο της ολιγαρχίας. Για τον λόγο αυτόν, έσπευσαν να ιδρύσουν νέα funds-ταμεία. Αυτή η εξέλιξη είναι σημαντική επειδή «δένει» το μοντέλο «ανάκαμψης» της τρόικας στην περαιτέρω χρεοκοπία των μικρομεσαίων.

Πώς μπορεί ένα μη εξυπηρετούμενο, κόκκινο δάνειο να αποτελέσει πηγή πλουτισμού; Ο προφανής τρόπος είναι η αγορά του σε εξευτελιστική τιμή πριν το ακίνητο βγει στο σφυρί. Υπάρχει όμως κι άλλος ένας τρόπος: η ένταξη αυτού του κόκκινου δανείου σε παράγωγο αποτελούμενο από πολλές μορφές χρέους (π.χ. κάποια κόκκινα δάνεια, δημόσια ομόλογα, μελλοντικές εισπράξεις διοδίων, καταναλωτικά δάνεια κ.λπ.) – το οποίο παράγωγο κατόπιν πωλείται σε μια χρηματαγορά όπου, λόγω του πακτωλού χρήματος, που ρίχνει η ΕΚΤ, ανεβάζει συνεχώς την τιμή του κάθε παλιόχαρτου. Σημειωτέον ότι:

(A) Οι αξίες αυτών των παραγώγων (που εμπεριέχουν κόκκινα δάνεια) αυξάνονται αναλογικά με τη συνολική ποσότητα χρήματος που «κόβει» η ΕΚΤ, και

(B) Οι Τράπεζες που τελικά αγοράζουν αυτά τα παράγωγα από τα ταμεία (τα οποία είχαν αγοράσει τα κόκκινα δάνεια από τις ίδιες Τράπεζες), τα χρησιμοποιούν ως εχέγγυα δανεισμού από την ΕΚΤ.

Αυτός ο προσχεδιασμένος φαύλος κύκλος αποτελεί το business model της ευρωζώνης από το 2016 μέχρι σήμερα. Τα (A) και (B) πιο πάνω εξασφαλίζουν ότι τα χρήματα που τυπώνει διαρκώς η ΕΚΤ για να διασώσει την ευρωζώνη γενούν νέες προσόδους για τους ολιγάρχες που ίδρυσαν ταμεία για να απορροφήσουν τα κόκκινα δάνεια και νέα ρευστότητα στις Τράπεζες από τις οποίες προήλθαν αυτά τα κόκκινα δάνεια. Να γιατί, (α) η πτώχευση των μικρομεσαίων είναι πηγή πλούτου για τραπεζίτες και αρπακτικά, και (β) μια θεσμική λύση σαν αυτή που προτείνει το ΜέΡΑ25 (την δημόσια κακή τράπεζα του «Οδυσσέα») φαντάζει αποκρουστική στα μάτια της ολιγαρχίας.

Περιληπτικά, πριν ακόμα χτυπήσει η πανδημία, η τρόικα είχε βρει τρόπο να περάσει από τη φάση άμυνας και διάσωσης της ολιγαρχίας (με άμεσες χρηματοδοτήσεις ολιγαρχών, που χρεώνονταν οι μικρομεσαίοι) στη φάση της επίθεσης και ενός νέου τεχνοκρατικά σοφιστικέ πλιάτσικου.

Έτσι, όταν ήρθε η πανδημία που γέννησε νέα κόκκινα δάνεια και έδωσε νέα ώθηση στο τύπωμα ευρώ από την ΕΚΤ, η ολιγαρχία χειροκρότησε. Γιατί; Επειδή αναγνώρισε την πανδημία ως μια εξαιρετική ευκαιρία εντατικοποίησης των (A) και (B) πιο πάνω: Περισσότερο χρήμα από την ΕΚΤ και μεγαλύτερη «προσφορά» κόκκινων δανείων σήμαινε μεγαλύτερες προσόδους για την ολιγαρχία. Ποτέ μια τόσο μεγάλη απώλεια συνολικών εισοδημάτων (όσο αυτή που επήλθε κατά τη διάρκεια της καραντίνας) δεν έδωσε τέτοια εξαιρετική ευκαιρία στους κατέχοντες να συσσωρεύσουν τόσο γιγαντιαία κέρδη!

Τίποτα βέβαια απ' όλα αυτά δεν συζητιέται στο δημόσιο διάλογο. Η συζήτηση στα κοινοβούλια και τα ΜΜΕ μονοπωλήθηκε, αρχικά, με το αίτημα πολλών πανικόβλητων Ευρωπαίων πρωθυπουργών και Προέδρων (συμπεριλαμβανομένου και του Μακρόν) για τη δημιουργία ευρωμόλογου, ώστε το νέο δημόσιο χρέος, που θα φόρτωνε στα κράτη η πανδημία, να μην βαρύνει τους ήδη διαλυμένους προϋπολογισμούς τους, αλλά να βαρύνει το σύνολο της ΕΕ. Πολύ γρήγορα, το Βερολίνο απέρριψε το αίτημα δείχνοντας στον Μακρόν το Ταμείο Ανάκαμψης.

Από τότε, τον Ιούνιο του 2020 μέχρι σήμερα, το Ταμείο Ανάκαμψης είναι η μοναδική πηγή αισιοδοξίας των ανά την Ευρώπη κυβερνήσεων, και η μόνιμη καραμέλα στα στόματα των φερέφωνων των ΜΜΕ.

Δύο είναι οι πολιτικοί στόχοι του Ταμείου Ανάκαμψης:

1. Η διατήρηση της αρχικής δομής της ευρωζώνης, την ώρα που οι πολίτες εξαπατώνται ότι η ΕΕ μετασχηματίζεται, ότι η μόνιμη λιτότητα αντικαταστάθηκε από πραγματική αλληλεγγύη. Πιο συγκεκριμένα,
  - (α) Δημιουργώντας κοινό χρέος για τη χρηματοδότηση του Ταμείου Ανάκαμψης, πολλοί (ακόμα και προοδευτικοί που έως τότε ασκούσαν έντονη κριτική στην ΕΕ) αφέθηκαν στην ψευδαίσθηση ότι επρόκειτο για ένα βήμα στη σωστή κατεύθυνση, στην ομοσπονδοποίηση της ΕΕ, στη δημοσιονομική ένωση, στην πολιτική ένωση.
  - (β) Στην πραγματικότητα, όμως, η καγκελάρια Μέρκελ πρόσφερε το Ταμείο Ανάκαμψης, ώστε να αποφύγει τη δημοσιονομική/πολιτική ένωση και, συνεπώς, να συνεχιστεί στο διηνεκές η επιβολή μόνιμης λιτότητας στα ελλειμματικά κράτη και επί της γερμανικής εργατικής τάξης.
  - (γ) Απαγορεύοντας στο Ταμείο Ανάκαμψης να χρηματοδοτήσει έστω και €1 του νέου κρατικού ελλείμματος/χρέους που προκάλεσε η πανδημία, το Βερολίνο εξασφάλισε το δικαίωμα να επιβάλλει κατά το δοκούν νέα απάνθρωπη λιτότητα απαιτώντας ισοσκελισμένους προϋπολογισμούς και επιστροφή στο δημοσιονομικό σύμφωνο (που ανεστάλη κατά την πανδημία).
2. Ο δεύτερος στόχος του Ταμείου Ανάκαμψης είναι βεβαίως να μην αφήσουν οι κατέχοντες μια νέα καλή κρίση να πάει χαμένη. Αν και το Ταμείο Ανάκαμψης είναι μακροοικονομικά ασήμαντο, παρ' όλα αυτά, διαθέτει πολύ μεγάλα ποσά από τα οποία οι μικρομεσαίοι δεν θα πάρουν τίποτα, αφήνοντας έτσι υπεραρκετά δισεκατομμύρια για τους ολιγάρχες.

Το πιο ενδιαφέρον, ίσως και τραγικό, είναι ότι το Ταμείο Ανάκαμψης, που η κοινή γνώμη φαίνεται να πείθεται ότι αποτελεί τη «μεγάλη ελπίδα της Ενωμένης Ευρώπης», θα εντείνει μεσοπρόθεσμα την αποδόμηση της ΕΕ. Γιατί; Επειδή έχει δομηθεί έτσι που ο φτωχός Γερμανός φορολογούμενος θα πληρώνει τον Έλληνα και τον Ιταλό ολιγάρχη! Πιστεύει κανείς πραγματικά ότι έτσι προωθείται η ιδέα της πολιτικής ένωσης σε χώρες-κλειδιά όπως η Γερμανία;

3.1.6 Το ελληνικό πεδίο μάχης εναντίον της διεθνούς ολιγαρχίας

Από το 2018, έτος ίδρυσής μας, έχει υπάρξει μια ουσιαστική αλλαγή στη Χρεοδουλοπαροικία μας. Έως το 2016, η τρόικα δάνειζε το κράτος υπέρ μιας ολιγαρχίας, βασικά ξένης αλλά και εγχώριας. Στο πλαίσιο του 3^{ου} Μνημόνιο, και ιδίως μετά την υπογραφή του 4^{ου} τον Αύγουστο του 2018, η τρόικα επέκτεινε στην Ελλάδα το μοντέλο που περιγράφηκε στο μέρος 3.1.4: Μετέτρεψε τη χρεοκοπία των ιδιωτών μικρομεσαίων, με βάση τα κόκκινα δάνεια περίπου €40 δις, σε πηγή κατά πολύ μεγαλύτερων προσόδων.

Αυτή είναι η ουσία της εποχής του 4^{ου} Μνημονίου (2018-2020): Το όλο και λιγότερο βιώσιμο χρέος του ελληνικού κράτους συνιστά εξουσία για τη διεθνή των ολιγαρχών και τώρα πλέον χρησιμοποιείται -πέρα από το πλιάτσικο της δημόσιας περιουσίας που συνεχίζεται με το Ελληνικό, τον τζόγο, την πώληση ΔΕΔΔΗΕ, ΔΕΗ κ.λπ., για να απομυζά τεράστιες προσόδους, που οικοδομούνται στις πλάτες των χρεοκοπημένων λαϊκών μαζών.

Με την έλευση της πανδημίας, που ουσιαστικά μας έβαλε στο άτυπο 5^ο Μνημόνιο από το 2020, η δημιουργία νέων κόκκινων δανείων, από μία, και ο συνεχιζόμενος δανεισμός του κράτους ελέω ΕΚΤ, από την άλλη, δημιουργούν ακόμα μεγαλύτερες εκμεταλλευτικές δυνατότητες για την ολιγαρχία. Την ίδια ώρα που οι πλατιές μάζες έχαναν από 20% έως 50% των εισοδημάτων τους (ακόμα κι αν λάβουμε υπ' όψιν τις ενισχύσεις των 500 ευρώ και τις επιστρεπτές), με τα δάνειά τους να κοκκινίζουν κι άλλο, μια αρκετά μεγάλη μειοψηφία αντλούσε οφέλη.

Αυτή η εξέλιξη αλλάζει, επίσης, το πολιτικό σκηνικό. Οι πρόσοδοι της εγχώριας ολιγαρχίας αυξάνονται γοργά. Εύκολα μπόρεσαν, από το 2018 να χρηματοδοτήσουν ξανά ΜΜΕ και πολιτικό σύστημα ανακτώντας την εξουσία, που είχαν απολέσει μετά το 2011. Το βλέπουμε στους δρόμους της Αθήνας, όπου πλέον η ολιγαρχία δεν διστάζει να επιδεικνύει τον πλούτο τους με τρόπο που πριν μερικά χρόνια δεν τόλμαγε να κάνει. Επιπλέον, ένα μέρος της αύξουσας ολιγαρχικής κατανάλωσης διαποτίζει σχετικά χαμηλότερα εισοδηματικά στρώματα, με αποτέλεσμα ένα ποσοστό της κοινωνίας να τα πηγαίνει καλύτερα εν μέσω πανδημίας και ανάμεσά τους ένα μικρό ποσοστό να τα πηγαίνει εξαιρετικά.

Γενικότερα, όσοι είχαν σταθερό μισθό που δεν επλήγη από την πανδημία, αναγκάστηκαν να αποταμιεύσουν, κλεισμένοι στα σπίτια τους χωρίς να ξοδεύουν. Ακόμα και να μην ωφελήθηκαν έμμεσα από τις δαπάνες της ολιγαρχίας, το πραγματικό εισόδημα και ο πραγματικός πλούτος αυτού του τμήματος της ελληνικής κοινωνίας αυξήθηκε. Οπότε, αντίθετα με την περίοδο 2010-2018, δεν ισχύει πλέον ότι ολόκληρη η κοινωνία βρίσκεται σε κρίση.

3.1.7 Υγεία

Η Πανδημία των χιλιάδων θανάτων, με πάνω από τους μισούς να είναι μη αναπόφευκτοι ως προϊόν εκτός ΜΕΘ νοσηλείας, κατέδειξε emphaticά ότι η Υγεία αποτελεί ένα από τα μείζονα πεδία της σύγχρονης κοινωνικής πάλης. Ο λόγος είναι βαθιά ταξικός: η πτωτική τάση του ποσοστού κέρδους λόγω αυτοματοποίησης των παραδοσιακών παραγωγικών κλάδων/αγορών, στρέφει το αδηφάγο κεφάλαιο στην εμπορευματοποίηση αγαθών που ακόμα λογίζονται στο συλλογικό νου ως δικαιώματα εκτός αγοράς, όπως η υγεία και η παιδεία. Η κυβερνητική εμμονή στη μη ενίσχυση της Δημόσιας Υγείας με τρόπο ουσιαστικό και μόνιμο εν μέσω Πανδημίας, δηλαδή με προσλήψεις μόνιμου ιατρονοσηλευτικού προσωπικού και αναβάθμισης της υλικοτεχνικής υποδομής, αποτελεί απότοκο αυτής της κεντρικής, ταξικής επιλογής της Ολιγαρχίας Χωρίς Σύνορα.

Η υγεία αποτελείται από ένα αλληλένδετο και αδιαίρετο πλέγμα: την Ασφάλιση, την Παροχή Περίθαλψης και, τέλος, το Φάρμακο. Και οι Τρεις Πυλώνες της Υγείας βρίσκονται είτε αποκλειστικά, είτε οδεύουν, στα χέρια του ιδιωτικού κεφαλαίου:

- Η ασφάλιση - αντί να ενισχύεται και να εμβαθύνεται ο κοινωνικός της ρόλος - μετατρέπεται σε ατομική ευθύνη, σε κεφαλαιοποιητική.

- Η Περίθαλψη, είτε μιλάμε για Πρωτοβάθμια Φροντίδα, είτε για Νοσοκομειακή, απαξιώνεται συστηματικά από όλες τις κυβερνήσεις, με την Πανδημία να φέρνει στο φως την ταξική επιλογή που καλείται το πολιτικό προσωπικό της Ολιγαρχίας Χωρίς Σύνορα να ακολουθήσει

και τέλος

- Το Φάρμακο, το οποίο τελεί αποκλειστικά υπό ιδιωτικό έλεγχο, κυρίως πολυεθνικών ομίλων (Big Pharma).

Η εμπορευματοποίηση/ιδιωτικοποίηση των τριών πυλώνων - που σύσσωμο το μνημονιακό τόξο υπηρετεί - μετατρέπει το αγαθό της Υγείας σε προνόμιο για τους λίγους!

Η απάντηση είναι ο κοινωνικός έλεγχος και στους τρεις πυλώνες με το Διαβουλευτικό Συμβούλιο Κληρωτών και Εκλεγμένων Πολιτών (ΔΙΑΣΚΕΠ) Υγείας. Απαιτείται Κοινωνικός Έλεγχος και Ιδιοκτησία στην Υγεία. Αναβάθμιση του ΕΣΥ - πρωτοβάθμιας και νοσοκομειακής περίθαλψης. Ασφάλιση που να επιτελεί τον κοινωνικό της ρόλο.

Αναφορικά με τα φάρμακα, έρευνα από δημόσια πανεπιστήμια και κατάργηση των πατεντών που εξασφαλίζουν το μονοπώλιο της big pharma επί απαραίτητων φαρμάκων.

Σε συμφωνία με την πρόταση του DiEM25 για την κατάργηση πατεντών φαρμακοβιομηχανίας σε εγχώριο και ευρωπαϊκό επίπεδο.

3.1.8 Στέγη

Μέσα στο κύμα ακρίβειας του ρεύματος, των καυσίμων και των πρώτων υλών, η στεγαστική επισφάλεια συνεχίζει να αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι πολίτες και ιδιαίτερα οι νέες και οι νέοι στη χώρα μας - με ανθρώπους να βρίσκονται άστεγοι, να μην έχουν πρόσβαση σε αξιοπρεπή και προσιτή στέγη, να απειλούνται με εξώσεις ή πλειστηριασμούς.

Η κρίση στέγης έρχεται σε συνέχεια πληθώρας μνημονιακών πολιτικών με την κατάργηση του Οργανισμού Εργατικής Κατοικίας και την παντελή έλλειψη στεγαστικής πολιτικής και εντείνεται από την κτηματομεσιτική κερδοσκοπία, τις διάφορες πλατφόρμες και τον “εξευγενισμό” των πόλεων.

Αυτή η τουριστικοποίηση και εμπορευματοποίηση των γειτονιών μας λαμβάνει χώρα παράλληλα με τους ηλεκτρονικούς πλειστηριασμούς, την επιτηδευμένη συρρίκνωση των ανοιχτών δημόσιων χώρων και την επίθεση στους ελεύθερους κοινωνικούς χώρους - στερώντας από το κάθε νοικοκυριό τη δυνατότητα αξιοπρεπούς επιβίωσης και από τις λαϊκές γειτονιές τα μέσα αντίστασης απέναντι σε αυτή την ολιγαρχική επέλαση και λεηλασία.

Όμως το δικαίωμα στη στέγη απαντάει σε βασική ανθρώπινη ανάγκη και η ολοένα αυξανόμενη στεγαστική επισφάλεια πρέπει να σταματήσει.

Το ΜέΡΑ25 στηρίζει τον αγώνα για την κατάργηση του σχεδίου Ηρακλής και του νέου πτωχευτικού, για την προστασία της κατοικίας και των δημόσιων χώρων, για τη σύσταση ενός Οργανισμού Κοινωνικής Κατοικίας και τη δημιουργία ενός Προγράμματος Κοινωνικής Στέγης με παροχή στέγης σε όσους/ες το έχουν ανάγκη.

3.1.9 Εκφασισμός και συντηρητικοποίηση στη νέα φάση της Χρεοδουλοπαροικίας

Το βάθεμα της Χρεοδουλοπαροικίας και ο Μνημονιακός Δικομματισμός, που την διαχειρίζεται, εκκόλαψαν το αυγό του φιδιού με αποτέλεσμα ο φασισμός να διεισδύσει στον κοινωνικό ιστό, να εργαλειοποιηθεί από το σύστημα, να κάνει δυναμικά την εμφάνισή του στους μηχανισμούς καταστολής, ακόμα και να μπει στη Βουλή ως τρίτο κόμμα.

Οι προοδευτικές λαϊκές δυνάμεις αντέδρασαν αποτελεσματικά εκφράζοντας τη λαϊκή αγανάκτηση και μετατρέποντάς την σε δημιουργική, διεθνιστική, δημοκρατική δύναμη – με αποκορύφωμα το εκλογικό αποτέλεσμα του Γενάρη του 2015 και το μεγαλειώδες ΟΧΙ του Δημοψηφίσματος. Η προδοσία όμως αυτών των προοδευτικών, λαϊκών δυνάμεων – των οποίων τους στόχους και τα ιδανικά η ηγεσία του ΣΥΡΙΖΑ ονόμασε «αυταπάτες» – οδήγησαν στην απογοήτευση και τον παροπλισμό, που με την σειρά τους έφεραν την απότομη, επικίνδυνη, αντιδραστική, ξενοφοβική συντηρητικοποίηση της κοινωνίας, στην οποία η ηγεσία της Νέας Δημοκρατίας επένδυσε, ώστε να αυταρχικοποιήσει το κράτος με σκοπό βέβαια να θωρακίσει την «Μητσοτάκης ΑΕ» κατά την εκτέλεση της λεηλασίας κράτους και ιδιωτών.

Η στρατιωτικοποίηση της αστυνόμευσης, το καθεστώς αυθαιρεσίας μέσα στην ΕΛΑΣ, η ευκολία με την οποία οι πρόσφυγες εξαφανίζονται και επαναπροωθούνται, όλα αυτά τα φαινόμενα – είτε είναι αυθόρμητα είτε προκύπτουν από σαφείς άνωθεν εντολές προς τα σώματα ασφαλείας – συνιστούν μέρος μιας ολιγαρχικής, ταξικής, ρατσιστικής, ομοφοβικής, ρεβανσιστικής, φασιστικής δυναμικής που γεννήθηκε με την εγκαθίδρυση της Χρεοδουλοπαροικίας το 2010 και «κανονικοποιήθηκε» διογκούμενη μετά την προδοσία του ΟΧΙ τον Ιούλιο του 2015.

Σήμερα, που η ολιγαρχία έχει βρει τρόπους να κερδίζει άμεσα από τη χρεοκοπία των πολλών, των οποίων την υπακοή έχει απόλυτη ανάγκη, ο συνδυασμός της προπαγάνδας των Μέσων Μαζικής Εξαπάτησης και της συστημικής-κρατικής βίας ανοίγουν νέο κεφάλαιο στη συμμαχία Χρεοδουλοπαροικίας-Εκφασισμού. Η συντηρητικοποίηση της κοινωνίας είναι ένα γεγονός το οποίο τροφοδοτήθηκε από την εργαλειοποίηση της πανδημίας, διαμορφώνοντας μια αυταρχική πολιτεία η οποία είναι απαραίτητη για τους σκοπούς της Τεχνοφουδαρχίας.

Ταγμένο στον στόχο της κατάλυσης της Χρεοδουλοπαροικίας και της εξαφάνισης του Φασισμού, το ΜΕΡΑ25 επιταχύνει τις δράσεις και την εκπόνηση πολιτικών για την αναχαίτιση της ιδεολογικής ηγεμονίας της δεξιάς, που με τη χρήση προπαγάνδας, καταστολής, συστημικής βίας και θεσμικών παρεμβάσεων, κατασκευάζεται για να παγιδεύσει τις λαϊκές δυνάμεις στο σύνδρομο της απογοήτευσης και της υπακοής – του μεγαλύτερου συμμάχου Χρεοδουλοπαροικίας και Φασισμού.

3.1.10 Το γεωπολιτικό πλαίσιο

Πέραν της κλιματικής καταστροφής, ο μεγαλύτερος κίνδυνος για την ανθρωπότητα είναι ο ελλοχεύων Νέος Ψυχρός Πόλεμος με την Κίνα που προωθούν οι ΗΠΑ – μια επιλογή του Τραμπ την οποία ενστερνίστηκε πλήρως ο Μπάιντεν. Πρόκειται για επιλογή που σχετίζεται άμεσα με τον γοργό μετασχηματισμό του Καπιταλισμού σε Τεχνοφουδαρχία⁷, η οποία, από

---

⁷ Η μόνη χώρα που έχει αναπτύξει εταιρείες-πλατφόρμες ανταγωνιστικές της αμερικανικής Big Tech (Facebook, Google, Uber, Apple κ.λπ.) είναι η Κίνα. Καθώς αυτές οι πλατφόρμες, μαζί με τα εθνικά ψηφιακά

ευρωπαϊκής σκοπιάς, έχει ως απόρροια την ακόμα μεγαλύτερη υποχώρηση της επιρροής της ΕΕ στο διεθνές στερέωμα. Η οξυνόμενη ένταση μεταξύ Ουάσιγκτον και Πεκίνου έχει αλυσιδωτές αντιδράσεις παγκοσμίως και σε καμία περίπτωση δεν οδηγεί στην μείωση της ηγεμονικής θέσης των ΗΠΑ στο Αιγαίο και την Ανατ. Μεσόγειο, κόντρα στο αφήγημα με το οποίο η κυβέρνηση προσπάθησε να επενδύσει την πρόσφατη ελληνογαλλική αμυντική συμφωνία, που δεν ήταν παρά το περιτύλιγμα μιας αγοράς όπλων.

Ταυτόχρονα γίνεται αντιληπτό πως η αυξημένη κινητικότητα στην περιοχή των Βαλκανίων, ιδιαίτερα σε σχέση με πιθανές αλλαγές συνόρων, δίνει χώρο στην εκ νέου ανάπτυξη εθνικισμών και στην αέναη διατήρηση σχέσεων εξάρτησης και εκμετάλλευσης που μονίμως κυριεύουν την περιοχή. Το ΜέΡΑ25 προτάσσει τη σύζευξη διεθνικών ακηδεμόνευτων σχέσεων των λαών, απέναντι στους ανταγωνισμούς—ανεξαρτήτως είδους και προέλευσης.

Το ΜέΡΑ25 δεν επιλέγει ανάμεσα σε ιμπεριαλισμούς, αντιλαμβανόμενο πως όλοι οι ιμπεριαλισμοί (είτε ο αμερικάνικος, είτε ο γερμανικός, είτε ο ρωσικός, είτε ο κινέζικος κ.ά.) είναι εχθροί όλων των λαών και θα σταθεί απέναντι σε κάθε προσπάθεια ένταξης της χώρας στον Νέο Ψυχρό Πόλεμο, καθώς και σε πανάκριβες αγορές όπλων, στο όνομα μιας δήθεν απεξάρτησης Ελλάδας και ΕΕ από το αμερικανο-NATOϊκό άρμα.

3.1.11 Ο δρόμος προς την ειρήνη: ουδέτερη Ουκρανία - Ψήφισμα Κ.Ε. ΜέΡΑ25 – 27 Φεβρουαρίου, 2022

Για το ΜέΡΑ25 το ζητούμενο αυτή τη στιγμή είναι ένα και μόνο: να σταματήσει ο πόλεμος. Να αποχωρήσουν τα ρωσικά στρατεύματα. Να επιστρέψει η ειρήνη στην Ουκρανία μετά από χρόνια πολέμου, αρχικά εμφυλίου και σήμερα διακρατικού.

Ο μόνος δρόμος προς την ειρήνη είναι η δεσμευτική συμφωνία Ουάσιγκτον και Μόσχας, δηλαδή των κέντρων λήψης αποφάσεων, για δεσμευτική ουδετερότητα της Ουκρανίας και ταυτόχρονη παύση της ρωσικής εισβολής. Αυτό είναι το συμφέρον των πολιτών της Ουκρανίας, όχι τα παιχνίδια και οι διεκδικήσεις μεγάλων δυνάμεων. Η Ουκρανία είχε δεσμευτεί σε ουδετερότητα μέχρι και την πολιτειακή ανωμαλία του 2014, οπότε και η πρόθεση εισόδου στο NATO ενσωματώθηκε στο Σύνταγμά της από τη διάδοχη κατάσταση, δείχνοντας την έμμεση ηθική συναυτουργία ΗΠΑ/NATO και ΕΕ στα σημερινά εγκλήματα του Πούτιν. Οι αρχές της συλλογικής ασφάλειας και της αμοιβαιότητας της ασφάλειας (ΟΑΣΕ Κωνσταντινούπολη 1999, ΟΑΣΕ Αστάνα 2010) πρέπει να γίνουν σεβαστές για να αποτελεί η ειρήνη ρεαλιστικό ενδεχόμενο.

«Η ΕΕ, έχοντας επιλέξει να μετατραπεί σε ουρά του NATO, απέτυχε για δεύτερη φορά να εκπληρώσει τη γενέθλια υπόσχεσή της στους λαούς της Ευρώπης: την ειρήνη, τον Μη Πόλεμο στην ήπειρό μας. Όσο για τις κυρώσεις, μόνο αφελείς πιστεύουν πως θα δράσουν αποτρεπτικά, χωρίς παράλληλο εξαιρετικά δυσβάστακτο κόστος και στους λαούς των κρατών που τις επιβάλλουν.»

Η παράνομη και απάνθρωπη στρατιωτική εισβολή του προέδρου Πούτιν στην Ουκρανία δεν προξενεί αμνησία στους προοδευτικούς πολίτες, ώστε να ξεχνούν την πάντοτε εργαλειακή επίκληση του διεθνούς δικαίου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατά το δοκούν από τον

κρυπτονομίσματα (όπου η Κεντρική Τράπεζα της Κίνας έχει το προβάδισμα), ο Νέος Ψυχρός Πόλεμος των ΗΠΑ στόχο έχει την άλωση των Κινεζικών αυτών πλατφορμών, την πρόσβαση στα δεδομένα τους και, φυσικά, στον τομέα της (ψηφιακής) νομισματικής ηγεμονίας.

ισχυρό της ημέρας. Οι φονικές βόμβες της Ουκρανίας δεν μας κάνουν να ξεχνάμε το Βελιγράδι, το Ιράκ, το Αφγανιστάν, τη Συρία, τη Λιβύη, την Κύπρο, κ.ο.κ.

Τέλος, ενώ όλος ο πλανήτης αγωνιά για την ειρήνη, περιθωριακές φωνές αρρωστημένης πολεμοκαπηλείας φωνάζουν για γενίκευση του πολέμου. Δυστυχώς σε αυτές συμπεριλαμβάνεται ο πρωθυπουργός της Ελλάδας Κυριάκος Μητσοτάκης, ζητώντας «αντίδραση ΕΕ και NATO αντίστοιχη της πρωτοφανούς ρωσικής προκλητικότητας», εμφανιζόμενος έτσι NATOϊκότερος του NATO.

Παράλληλα, όλοι πλέον κατανοούν ότι η μετατροπή της Ελλάδας σε μια απέραντη αμερικανική βάση (πέρα από τη Σούδα: Αλεξανδρούπολη, Λιτόχωρο, Στεφανοβίκειο, Νεώριο Σύρου), με σχεδιασμό ΣΥΡΙΖΑ και υλοποίηση ΝΔ, αποτελεί μια πραγματικά επικίνδυνη εξέλιξη για τη χώρα μας. Η κοινοβουλευτική ομάδα του ΜΕΡΑ25 καταψήφισε, καταψηφίζει και θα συνεχίσει να καταψηφίζει την επέκταση των NATOϊκών σχεδιασμών.

Η μόνη περίπτωση να αποδεχθεί η Ρωσία την κατάπαυση του πυρός και την απόσυρση των στρατευμάτων, θα ήταν να εγγυηθούν ΗΠΑ/NATO/Δύση την ουδετερότητα της Ουκρανίας – όπως επί Ψυχρού Πολέμου έκαναν με την Φινλανδία. Αυτή θα ήταν μια λύση στην οποία μπορούν να συμφωνήσουν όλοι όσοι βάζουν το συμφέρον των πολιτών της Ουκρανίας πάνω από το συμφέρον του NATO και των ολιγαρχών Δύσης και Ανατολής που κερδίζουν από τον πόλεμο. Δεν δικαιούμαστε να ξεχνάμε ότι την ώρα που άνθρωποι σκοτώνονται στην Ουκρανία και οι φτωχότεροι πολίτες της Ευρώπης δεινοπαθούν για να τα βγάλουν πέρα με την ακρίβεια που τους πλήττει, οι έμποροι όπλων, τα καρτέλ της ενέργειας, οι τραπεζίτες και, βέβαια, το στρατιωτικό-βιομηχανικό σύμπλεγμα Αμερικής και Ρωσίας κάνουν χρυσές δουλειές. Να γιατί το αντιπολεμικό κίνημα και το κίνημα στήριξης εργαζομένων και μικρομεσαίων είναι, εν τέλει, ένα και το αυτό.

Παύση του πολέμου τώρα: ουδέτερη Ουκρανία, αποχώρηση του στρατού του Πούτιν, καμία πολεμική εμπλοκή NATO, Ελλάδας και ΕΕ. Ειρήνη στην ήπειρό μας! Η απαίτηση για ουδετερότητα της Ουκρανίας δεν είναι μια περιστασιακή απαίτηση αλλά εντάσσεται σε μια γενικότερη εκατέρωθεν εντεινόμενη στρατιωτικοποίηση (Ρωσία-NATO).

3.2 Επικαιροποιημένο Πρόταγμα-Κάλεσμα

Αυτό το συμπέρασμα μας ωθεί σε νέο Πρόταγμα-Κάλεσμα. Δεν δικαιούμαστε πλέον να απευθύνουμε γενικό κάλεσμα στη βάση ότι όλοι χάνουν από την κρίση – ότι όλοι είναι τρόφιμοι της Χρεοδουλοπαροικίας. Όταν το ποσοστό της μειοψηφίας που ωφελήθηκε οικονομικά από την εμβάθυνση της Χρεοδουλοπαροικίας αυξήθηκε σημαντικά, το ενωτικό μας κάλεσμα θα πρέπει να λαμβάνει υπ' όψιν ότι αυτή η διογκωμένη μειοψηφία δεν έχει λόγο – πέραν του πατριωτισμού και της αλληλεγγύης με την πλειοψηφία – να διακινδυνεύσει τη ρήξη με τη Χρεοδουλοπαροικία. Αντίθετα, έχει πολλά να χάσει από μια ρήξη.

Επιπλέον, πρέπει να μην ξεχνάμε ότι το ποσοστό της κοινωνίας που ευνοήθηκε από την κρίση διαθέτει δυσανάλογα δυνατότερη «φωνή», την οποία τα συστημικά ΜΜΕ ενισχύουν ακόμα περισσότερο, τόσο που να καλύπτεται κάθε άλλη φωνή υπέρ της συντριπτικής πλειονότητας των έγκλειστων της Χρεοδουλοπαροικίας.

Συνεπώς, από εδώ και μπρος, πρέπει να είμαστε ξεκάθαροι με τον κόσμο μας:

- Το πρόγραμμά μας είναι ταξικό, γιατί έτσι πρέπει να είναι σε μια όλο και πιο ταξική κοινωνία.
- Το πρόγραμμά μας δεν αφορά όλους. Αφορά τους προλετάριους, το προκαριάτο, τους άνεργους, τους χαμηλοσυνταξιούχους, τους μικρομεσαίους, τους δημιουργικούς επιχειρηματίες που συνθλίβονται από τους ραντιέρηδες, τις γυναίκες, τους μετανάστες και τη νεολαία. Στους υπόλοιπους λέει: Αν σας νοιάζει μόνο το ιδιωτικό συμφέρον σας, ναι, είμαστε αντίπαλοι. Αν όμως σας νοιάζει το μέλλον αυτής της χώρας, η δυνατότητα της κοινωνίας να αναπαράγεται, τότε ελάτε κι εσείς μαζί μας.

Τέλος, λοιπόν, στο πρόταγμα ότι με τη ρήξη κανείς δεν έχει να χάσει τίποτα παρά τις αλυσίδες της Χρεοδουλοπαροικίας. Φράσεις σαν αυτή στην Ιδρυτική Διακήρυξη του ΜΕΡΑ25, που ακολουθεί, απαιτούν άμεση αναθεώρηση: «Από τότε που μετατραπήκαμε σε Χρεοδουλοπαροικία, πτωχεύουν ταυτόχρονα εργοδότες και εργαζόμενοι, ιδιοκτήτες και ενοικιαστές, εισαγωγείς και εξαγωγείς». Κάτι τέτοιο δεν ισχύει πλέον. Ναι, εξακολουθούν να πτωχεύουν μικρομεσαίοι και προλετάριοι μαζί. Όμως εκείνο που συνέβαινε την περίοδο 2010-2018, δηλαδή να πτωχεύουν σχεδόν όλοι οι εργοδότες μαζί με σχεδόν όλους τους εργαζόμενους, δεν συμβαίνει πια. Στο πλαίσιο που ακολουθεί δίνεται ένα παράδειγμα του πώς θα πρέπει να αναθεωρηθούν, να ξαναγραφτούν, κάποια από τα βασικά μας κείμενα.

Παράδειγμα αναθεώρησης όσων γράφαμε στην Ιδρυτική Διακήρυξη του ΜΕΡΑ25 τον Μάρτιο του 2018:

ΑΝΤΙ ΓΙΑ ΤΟ ΕΔΑΦΙΟ:

Σε μια «κανονική» χώρα, ο καταμερισμός οφελών και ζημιών προκύπτει από την πάλη των τάξεων, την διελκυστίνδα μεταξύ μισθών-κερδών, κεφαλαίου-εργασίας. Όμως η Ελλάδα, εδώ και χρόνια, δεν είναι μια «κανονική» χώρα. Από τότε που μετατραπήκαμε σε Χρεοδουλοπαροικία, πτωχεύουν ταυτόχρονα εργοδότες και εργαζόμενοι, ιδιοκτήτες και ενοικιαστές, εισαγωγείς και εξαγωγείς. Σε αυτό το νέο, ιδιότυπο, καθεστώς ο μόνος ωφελημένος είναι η παρασιτική, παρεοκρατική εγχώρια ολιγαρχία που ταυτίζεται με τους δανειστές, εκμεταλλεύεται στο έπακρο την Μνημονιακή διαδικασία και, έτσι, διατηρεί την εξουσία της επί ενός λαού τον οποίο λειδωρεί στην βάση των νέων δανείων που τον χρεώνει.

ΤΟ ΠΙΟ ΚΑΤΩ ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΟ ΕΔΑΦΙΟ:

Την πρώτη περίοδο της Χρεοδουλοπαροικίας μας, 2010-2018, πτώχευαν ταυτόχρονα εργοδότες και εργαζόμενοι, ιδιοκτήτες και ενοικιαστές, εισαγωγείς και εξαγωγείς. Σε εκείνο το νέο, ιδιότυπο, καθεστώς ο μόνος ωφελημένος ήταν η παρασιτική, παρεοκρατική εγχώρια ολιγαρχία που ταυτίστηκε με τους δανειστές, εκμεταλλεύτηκε στο έπακρο τη Μνημονιακή διαδικασία και, έτσι, διατήρησε την εξουσία της επί ενός λαού τον οποίο λειδωρούσε στη βάση των νέων δανείων που τον χρέωνε. Από το 2018 και μετά, η ίδια ολιγαρχία βρήκε, με την στήριξη της ΕΚΤ, ευφάνταστους τρόπους να πλουτίζει εγγενώς από τα χρέη των πολλών και τα βάσανα της χώρας. Τα κόκκινα δάνεια των μικρομεσαίων έγιναν παράγωγα, που με το χρήμα της ΕΚΤ

«λάδωσε» Τράπεζες και ταμεία. Τα καμένα δάση έγιναν πεδίο δόξης για ανάδοχες μεγαλοεταιρείες. Η κλιματική αλλαγή έγινε ευκαιρία πλουτισμού εισαγωγών ακατάλληλων χερσαίων ανεμογεννητριών. Το Ταμείο Ανάκαμψης, που γέννησε η καταστροφική πανδημία (υγειονομική και οικονομική), χρηματοδοτεί τα σκάνδαλα του μέλλοντος αφήνοντας τους μικρομεσαίους στο έλεος της Χρεοδουλοπαροικίας.

Με όλα αυτά τα δις, και με την ήττα της οργανωμένης αμφισβήτησης τρόικας και ολιγαρχών, η ολιγαρχία πήρε τα πάνω της. Άρχισε να ξοδεύει μέρος του πλιάτσικου με αποτέλεσμα, ένα μέρος της ανώτερης μεσαίας τάξης που έχανε κι αυτή έως το 2018, να αρχίσει να ωφελείται από τις αυξημένες δαπάνες των ολίγων. Εκεί που μόνο ένα 5% ωφελείτο από την τρόικα πριν το 2018, σήμερα ένα ποσοστό 25% με 30% του πληθυσμού επωφελείται εν μέσω της Χρεοδουλοπαροικίας, στην οποία εγκλωβίζεται όλο και περισσότερο η πλειοψηφία.

Με άλλα λόγια, η πάλη των τάξεων, την οποία η γενικευμένη χρεοκοπία της περιόδου 2010-18 είχε θέσει σε ύφεση, έχει επιστρέψει δριμύτερη. Στη μία γωνιά της αρένας, έχουμε το προκαριότο, ό,τι απέμεινε από το προλεταριάτο, και τους μικρομεσαίους χρεοδουλοπάροικους. Στην άλλη, βρίσκουμε την παρασιτική ολιγαρχία, καθώς και κοινωνικές ομάδες που ωφελούνται έμμεσα από αυτήν. Παράλληλα, στο παρασκήνιο, έχουμε ένα κράτος πιο πτωχευμένο από ποτέ να περιμένει νέες εντολές για νέες λιτότητες και νέα μέτρα από τις Βρυξέλλες.

Περνώντας τώρα στο πανευρωπαϊκό επίπεδο, οι εξελίξεις των τελευταίων έξι χρόνων καθιστούν μη πειστικό το αρχικό πρόταγμα του DiEM25 «Η ΕΕ είτε θα εκδημοκρατιστεί είτε θα διαλυθεί». Οι περισσότεροι πλέον μας απαντούν ότι η ΕΕ έχει βρει μια τρίτη, θλιβερή εναλλακτική: Ούτε διαλύεται, ούτε εκδημοκρατίζεται. Πράγματι, η ΕΕ, μπορεί να έχασε ένα τεράστιο μέρος της με το Brexit, όμως το υπόλοιπο μέρος της πέρασε σε μια φάση ακόμα χειρότερη από τη διάλυση: Αποδομείται αργόσυρτα μετατρέπόμενη σταδιακά σε αρχιπέλαγος χρεοδουλοπαροικιών. Σε αυτό το αρχιπέλαγος προσοδοκονηγοί ολιγάρχες πλουτίζουν αναπαράγοντας την πολιτική τους εξουσία επειδή η λαϊκή οργή σπαταλάται διοχετευόμενη σε ξενοφοβικούς εθνικισμούς.

Αντί λοιπόν του παρωχημένου :

- «Η ΕΕ είτε θα εκδημοκρατιστεί είτε θα διαλυθεί»

το DiEM25 πρέπει να προσανατολιστεί προς ένα πρόταγμα-κάλεσμα τύπου:

- «Η ΕΕ θα εκδημοκρατιστεί μόνο γκρεμίζοντας τους ολιγαρχικούς θεσμούς της».

Επιστρέφοντας στα του οίκου μας, στην Ελλάδα, η ρήξη μέσω υπεύθυνης ανυπακοής (που σωστά διακηρύσσει το ΜέΡΑ25) πρέπει να συνδυαστεί στο μυαλό του κόσμου ως πολιτική ενίσχυσης των κινημάτων, που έρχονται σε μετωπική σύγκρουση με τα συμφέροντα της ολιγαρχίας της νέας τάξης των ωφελημένων της 4^{ης} και 5^{ης} Μνημονιακής Εποχής. Επεκτείνοντας λοιπόν το :

- «Για τους ανθρώπους, όχι για τα αξιώματα»

προσθέτουμε το

- «Ρήξη με τους λίγους για τους πολλούς – όχι για τα αξιώματα».

3.3 Επικαιροποιημένες Δράσεις-Όραμα-Ιδεολογία-Πολιτικές

3.3.1 Δράσεις

Για πρώτη φορά το εκμεταλλευτικό σύστημα δεν έχει ανάγκη την κερδοφορία. Στην ΕΕ και τις ΗΠΑ οι μετοχές μονίμως ζημιογόνων επιχειρήσεων εκτινάσσονται στα ουράνια. Στην Ελλάδα, που μόνο ζημιές και χρέη γεννιούνται, η ολιγαρχία έχει καταφέρει να εξάγει προσόδους από τις ζημιές του λαού. Σε αυτό το πρωτόγνωρο πλαίσιο, οι προοδευτικές δυνάμεις και τα κινήματα χρειάζονται νέα εργαλεία και νέου είδους δράσεις.

Εργασία⁸

Οι παραδοσιακές μορφές αντίστασης δεν αποδίδουν. Οι απεργίες δεν απειλούν από μόνες τους συμφέροντα που πλουτίζουν από τις ζημιές των άλλων, αλλά και των ιδίων. Ακόμα και κερδοφόρες εταιρείες, όπως η efood στην Ελλάδα ή η Amazon διεθνώς, φοβούνται οποιαδήποτε δράση των εργαζόμενων και των κινήματων ρίξει την μετοχή τους, η αξία των οποίων δεν επηρεάζεται πια αποκλειστικά από την κερδοφορία. Νέες μορφές αποτελεσματικής δράσης είναι λοιπόν εκείνες που συνδυάζουν (α) γενική κατακραυγή (όπως με την efood πρόσφατα), (β) καταναλωτικό εμπάργκο, και (γ) εργατικές κινητοποιήσεις – ένας συνδυασμός που απαιτεί, πέραν του παραδοσιακού συνδικαλιστικού φορέα, μια ολιστική κοινωνική παρέμβαση.

Περιβάλλον

Το Περιβάλλον και η επίθεση που δέχεται από την Ολιγαρχία Δίχως Σύνορα αποτελεί εξαιρετικά μεγάλο μέρος των κινηματικών διεργασιών στην ελληνική κοινωνία. Σκουριές, Ερημίτης, Ναυάγιο, Β. Εύβοια, Βαλανιδοράχη και τόσες άλλες περιοχές της Ελλάδας είτε βρίσκονται ήδη στα νύχια της Ολιγαρχίας, είτε τους τα ετοιμάζει το πολιτικό τους προσωπικό. Το ΜέΡΑ25 ως το μοναδικό Πράσινο Κοινοβουλευτικό Κόμμα έχει ανοιχτό διάλογο με τα περιβαλλοντικά κινήματα, οργανώνοντας κοινές δράσεις, γινόμενο η φωνή τους στη Βουλή. Στόχος πρέπει να είναι η κοινή αντίσταση από άκρη σε άκρο της χώρας στο κοινό σχέδιο των Ολιγαρχών για τα βουνά της, τις παραλίες της, τις λίμνες της, τα ποτάμια της, τον φυσικό της πλούτο.

3.3.2 Συμμαχίες – Λαϊκή Συστράτευση

Όπως το DiEM25 στη Βρετανία και την υπόλοιπη Ευρώπη καλείται να επουλώσει τη διάσπαση προοδευτικών, αριστερών δυνάμεων, που οφειλόταν στις διαφορές μας είτε για το ευρώ είτε για την ΕΕ, έτσι και το ΜέΡΑ25 πρέπει να καλέσει σε κοινό μέτωπο όλες εκείνες και όλους εκείνους που συμφωνούν στη ρήξη με την ολιγαρχία – ανεξάρτητα του αν θα μας οδηγήσει εκτός ευρώ ή όχι.

---

⁸ Η στρατηγική αναφορικά με τις δράσεις στην Εργασία περιγράφονται αναλυτικά στο κείμενο για τον Νέο Συνδικαλισμό στο Forum, <https://drive.google.com/file/d/1YWcMWFyNZgUCbJ7BfJoRzpwB5J9LkvRG/view>

Αν υπάρχει ένας λόγος να πάψει η «κόντρα» των ευρωπαϊστών και των αντιευρωπαϊστών εντός των κόλπων της Ευρωπαϊκής Αριστεράς, υπάρχουν δέκα λόγοι το ΜΕΡΑ25 να πρωτοστατήσει, ώστε να βρεθούμε ξανά στις ίδιες επάλξεις συνοδοιπόροι που διαφωνήσαμε για το ευρώ, αλλά ακόμα και για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Όπως εξηγεί το μέρος 3.1.3 πιο πάνω, η προσέγγιση αυτή είναι σήμερα ευκολότερη καθώς:

1. Η διάσωση του ευρώ, μέσω των μνημονίων, αλλά κυρίως μέσω της ενεργοποίησης των τυπογραφείων της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, έγινε με τρόπο που έκλεισε όλους τους δρόμους προς μια κοινή ευημερία εντός των κρατών μας αλλά και μεταξύ τους. Χώρες όπως η Ελλάδα κατέληξαν να χάσουν περισσότερα απ' όσα θα είχαν χάσει λόγω μιας εξόδου από το ευρώ, την ώρα που σε χώρες όπως η Γερμανία η υποχώρηση του βιοτικού επιπέδου του μέσου εργάτη έπεσε χαμηλότερα από εκεί που θα το οδηγούσε η επανίδρυση του μάρκου. Συνεπώς, οι διαφορές εκτιμήσεων προοδευτικών Ευρωπαίων του κόστους εξόδου από το ευρώ έχουν εξανεμιστεί. Δεν ήρθε, λοιπόν, η ώρα να μπουν στην άκρη και οι πολιτικές μας διαφορές;
2. Η πρόταση του DiEM-ΜΕΡΑ25 για σύστημα δημοσιονομικών συναλλαγών, που λειτουργεί παράλληλα ως το ιδανικό πρώτο βήμα για τη δημιουργία εθνικού συστήματος, πρέπει να αποτελέσει τη γέφυρα μεταξύ συνοδοιπόρων, που στο παρελθόν διαφωνήσαμε για το ευρώ.

Σε αυτή την κατεύθυνση θα βοηθήσει η ξεκάθαρη παραδοχή εκ μέρους μας ότι τα περιθώρια για συστημικές λύσεις εντός της ευρωζώνης έχουν στενέψει ιδιαίτερα μετά το 2018, και ακόμα περισσότερο μετά την πανδημία.

Συγκεκριμένα, οι προτάσεις μας για το ιδιωτικό χρέος (κόκκινα δάνεια) ουσιαστικά απαιτούν από την ολιγαρχία, τις Βρυξέλλες και τη Φρανκφούρτη να καταργήσουν ένα τεράστιο, προσοδοφόρο αλισβερίσι. Το γεγονός ότι οι προτάσεις μας είναι συμβατές με το ευρωπαϊκό δίκαιο, και θα έδιναν ώθηση στην ελληνική οικονομία, δεν τους αφορά. Για το κατεστημένο, τα κόκκινα δάνεια «λαδώνουν» τόσο το τραπεζικό τους σύστημα όσο και τον μηχανισμό υπεξαίρεσης γιγαντιαίων προσόδων.

Αυτό δεν ίσχυε πριν το 2018. Ισχύει όμως τώρα. Άρα, υπάρχει νέος κοινός τόπος μεταξύ του ΜΕΡΑ25 και όσων θεωρούσαν εξ αρχής ότι λύση εντός του ευρώ ήταν όχι μόνο απίθανη αλλά και ανέφικτη. Υπάρχει νέος κοινός τόπος με όσους/ες επέλεξαν άλλους φορείς, άλλα μέσα ή/και άλλες μορφές οργάνωσης για να εναντιωθούν στις πολλαπλές κρίσεις των τελευταίων ετών. Με άξονα την παλλαϊκή συστράτευση συμμετέχουμε και υποστηρίζουμε ένα ενιαίο μετωπικό κίνημα για την αντιμετώπιση των καθημερινών προβλημάτων της εργατικής τάξης και των λαϊκών στρωμάτων.

Επιπλέον, ως η μοναδική κοινοβουλευτική εκπροσώπηση του πνεύματος του ΟΧΙ της 5^{ης} Ιουλίου του 2015, το ΜΕΡΑ25 έχει υποχρέωση να καλεί ειλικρινά και επιτακτικά όλες και όλους σε συστράτευση για την προστασία των πολλών από την ανελέητη και λίκαν ευφάνταστη λεηλασία της ολιγαρχίας, καθώς και για την ανάκτηση της λαϊκής κυριαρχίας επί των θεσμών του ελληνικού κράτους.

Η αρχή έγινε με το κάλεσμα της 9^{ης} Μαΐου 2020, το οποίο πρέπει να έχει συνέχεια με συνεχείς πρωτοβουλίες των μελών και στελεχών του ΜΕΡΑ25.

3.3.3 Όραμα-Ιδεολογία-Πολιτικές

Οι άνθρωποι της Αριστεράς, από τότε που θυμόμαστε, λαμβάναμε ως, σχεδόν, δεδομένο πως μετά τον καπιταλισμό θα ακολουθήσει ο σοσιαλισμός (αψηφώντας ανοήτως τη σοφή ρήση της Λούξεμπουργκ «Σοσιαλισμός ή Βαρβαρότητα»). Δεν είναι εύκολο πράγμα να αποδεχθούμε ότι, όχι μόνο αποτύχαμε να είμαστε εμείς εκείνες και εκείνοι που ανατρέψαμε τον καπιταλισμό, αλλά και ότι, η Τεχνοφουδαρχία που σήμερα υποκαθιστά τον καπιταλισμό αποτελεί ένα σύστημα εξουσίας πιο εκμεταλλευτικό, τοξικότερο, ακόμα πιο επικίνδυνο για την ανθρωπότητα.

Ξαναδιαβάζοντας την Ιδρυτική Διακήρυξη τόσο του DiEM25 όσο και το ΜέΡΑ25 διαπιστώνουμε ότι ήρθε η ώρα να ριζοσπαστικοποιηθούμε περισσότερο. Η πλειοψηφία βουλιάζει βαθύτερα στα χρέη, ο πλανήτης οδηγείται ολοταχώς στην κλιματική καταστροφή, ενώ νέες μορφές αβάστακτης εκμετάλλευσης αγκαλιάζουν τη νεολαία, τις γυναίκες, τους «ξένους», τους χρήστες του Διαδίκτυου. Σε αυτό το πλαίσιο δεν αρκεί να μιλάμε γενικά περί εκδημοκρατισμού και δημοκρατίας. Δεν αρκεί να αναφερόμαστε στην πράσινη μετάβαση, όταν για αυτήν κόπτονται από τον κ. Μητσοτάκη μέχρι και την Εκxon-Mobil. Και σίγουρα δεν αρκεί να μιλάμε σε όρους Πράσινου Κεϋνσιανισμού.

Το νέο μας Μανιφέστο, η νέα μας Πολιτική Διακήρυξη, πρέπει να πηγαίνει πιο μακριά:

- Πρέπει να καταδεικνύει πως ο Πράσινος Κεϋνσιανισμός είναι το πρώτο βήμα πριν τσακίσουμε τη ρίζα της χρεοκοπίας και της ανέχειας των πολλών: το συνδυασμό των χρηματαγορών και των ιδιωτικών Τραπεζών. Να καταδεικνύει ότι το κοινωνικό επίδικο της αναγκαίας Μετάβασης είναι η ταξική δικαιοσύνη και το πολιτικό η Δίκαιη Μετάβαση. Δίκαιη για την Εργασία και το Περιβάλλον και όχι πεδίο κερδοφορίας των Ολιγαρχών σε βάρος της Κοινωνίας και της Φύσης.
- Πρέπει να τολμήσει να μιλήσει για σύστημα μίας-μετοχής-ανά-εργαζόμενο, για μη εμπορεύσιμες μετοχές, κάτι που οδηγεί φυσιολογικά στο πρόταγμα μιας σύγχρονης αυτοδιαχείρισης.
- Πρέπει να καταστήσει σαφές ότι η λύση δεν είναι η κρατική διαχείριση των νέων συνεταιρισμών αλλά η αποκεντρωμένη αυτοοργάνωση.
- Πρέπει να βρει το κουράγιο να προτείνει κεντρική Τράπεζα ελεγχόμενη από ΔΙΑΣΚΕΠ (διαβουλευτικό συμβούλιο κληρωτών και εκλεγμένων πολιτών) ώστε να προσφέρει δωρεάν τραπεζικό λογαριασμό και δωρεάν συναλλαγές σε κάθε πολίτη, να εκδίδει δημόσιο κρυπτονόμισμα εκ μέρους όλων και, έτσι, με πλήρη διαφάνεια να μπορεί να μοιράζει βασικό εισόδημα σε κάθε πολίτη.
- Πρέπει να έχει το θάρρος να πει στους πολίτες ότι η πραγματική, αποτελεσματική, πράσινη μετάβαση, θα απαιτήσει όχι μόνο ηλεκτρικά αυτοκίνητα και πράσινη βιομηχανία, αλλά λιγότερα αυτοκίνητα, λιγότερο τσιμέντο, συρρίκνωση του καταναλωτισμού, αύξηση μεν της ποιότητας αλλά μείωση των ποσοτήτων που παράγουμε.

Εν κατακλείδι, πέραν των πολιτικών θέσεων που ψήφισε το 1^ο Διαβουλευτικό Συνέδριο στο Α΄ Μέρος του (22 Θέσεις), έχει έρθει το πλήρωμα του χρόνου να προτάξουμε το Παραγωγικό-Καταναλωτικό-Πολιτισμικό Μοντέλο του μέλλοντός μας, το πλάνο μας για την ΠΡΑΣΙΝΗ ΜΕΤΑΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΙΚΗ ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΗ ΚΟΙΝΗ ΕΥΗΜΕΡΙΑ.

Πράσινη – γιατί αλλιώς δεν θα υπάρξει μέλλον. Με σχεδιασμό που βασίζεται στην Αποκέντρωση, την Απομεγέθυνση και τις Ενεργειακές Κοινότητες και Συνεταιρισμούς. Με εξοικονόμηση ενέργειας, με μετάβαση αποκλειστικά σε Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, όπως τα φωτοβολταϊκά στη στέγη, η γεωθερμία, η βιομάζα δεύτερης γενιάς και οι πλωτές ανεμογεννήτριες στη μέση της θάλασσας, οι οποίες θα κατασκευάζονται ως επί το πλείστον στην Ελλάδα από σύγχρονους συνεταιρισμούς που θα κάνουν χρήση ανακυκλώσιμων υλικών, θα δίνουν ρεύμα σε δίκτυο που ανήκει στις τοπικές κοινωνίες, και θα στηρίζουν την παραγωγή πράσινου υδρογόνου το οποίο θα καταστήσει την Ελλάδα το Μεσογειακό Κέντρο Ανανεώσιμης Ενέργειας και, συνεπώς, Ειρήνης. Με επενδύσεις στη βιοτεχνολογία, στην παραγωγή ημιαγωγών και μέσων αποθήκευσης ενέργειας. Έτσι μόνο δεν θα χάσουμε το τραίνο της πράσινης βιομηχανικής επανάστασης.

Μετακαπιταλιστική – γιατί το εκμεταλλευτικό μοντέλο, ο καπιταλισμός που παγκοσμίως μεταμορφώνεται σε Τεχνοφουδαρχία, μετατρέπει την Ελλάδα σε πεδίο βολής φτηνό όπου ασκούνται βρίζοντας ξένοι και ντόπιοι ολιγάρχες. Με παραγωγικές μονάδες που ανήκουν αποκλειστικά στους εργαζόμενους (ένας-εργαζόμενος-μία-μετοχή-μία-ψήφος), με αποσύνδεση της Περιθαλψής και της Ασφάλισης από εισφορές και με ένα αξιοπρεπές βασικό κοινωνικό μέρισμα για όλους, ανοίγουμε νέους ορίζοντες υπέρβασης τόσο της εξουσίας του κεφαλαίου πάνω στην πλειοψηφία όσο και στον κρατισμό.

Φεμινιστική – επειδή ο φεμινισμός δεν αφορά μόνο τη γυναικεία χειραφέτηση αλλά την απελευθέρωση όλων από τον πειρασμό του εξουσιαστικού αυταρχισμού, που έχει κάνει τόσο κακό στην Αριστερά.

Κοινή Ευημερία κι όχι οικονομική μεγέθυνση – γιατί πρέπει επιτέλους να θριαμβεύσει η ποιότητα αντί της ποσότητας, οι αξίες αντί των τιμών, τα δημόσια αγαθά αντί για τα ιδιωτικά βίτσια, η βιοποικιλότητα αντί του τσιμέντου, ο πολιτισμός αντί της επικερδούς ασχήμιας.

4. Για ποιες και ποιους παλεύουμε

Πέραν του οράματος, του προγράμματος και των πολιτικών μας, το 1^ο Διαβουλευτικό Συνέδριο του ΜέΡΑ25 καλείται να δημιουργήσει στο μυαλό όλων μας ένα καλειδοσκόπιο συνανθρώπων μας που, μαζί, αποτελούν το υποκείμενο της συλλογικής μας δράσης. Ενδεικτικά αναφέρουμε:

- Την εργολαβική καθαρίστρια που μετακινείται με το λεωφορείο των πεντέμισι κάθε πρωί αναλογιζόμενη ότι το παιδί της πρέπει να επιλέξει μεταξύ της εργασιακής δουλειάς στη Χρεοδουλοπαροικία μας και του να ρίξει μαύρη πέτρα παίρνοντας των ομματιών του για τα ξένα.
- Τον 30άρη που πρέπει να εσωτερικεύσει κάθε νεοφιλελεύθερη αρλούμπα για να βρει μία θέση intern.
- Τον νέο ελεύθερο επαγγελματία, που συνθλίβεται και από το Κράτος και από τις Τράπεζες και από επιχειρήσεις τύπου Amazon.
- Τον μικρομεσαίο που δεν τολμά να αναλογιστεί τον πλειστηριασμό που έρχεται, ή τον επόμενο λογαριασμό της ΔΕΗ, ή του φροντιστηρίου των παιδιών.
- Τον σύγχρονο αγρότη, που η ανυπαρξία χρηματοδότησης, οι μεσάζοντες και τα Σ/Μ τον βγάζουν εκτός αγοράς
- Τους αγρότες βιολογικών καλλιεργειών.
- Τον μεριδιούχο πολίτη ενεργειακών κοινοτήτων (Πτολεμαΐδα).
- Τους ξένους μετανάστες, που θρηνούν την πατρίδα τους και πασχίζουν να επιβιώσουν στη δική μας.
- Τους δικούς μας μετανάστες, πρόσφατους (brain drain) και παλαιότερους, που νοσταλγούν μια πατρίδα που τους έδιωξε κακήν κακώς.
- Τους ανθρώπους που ζουν με τον φόβο της βίας, της εκμετάλλευσης ή του αποκλεισμού, τα θύματα του ρατσισμού, του φασισμού, της πατριαρχίας, του σεξισμού, της ομοφοβίας.
- Τους παλαίμαχους της δουλειάς, είτε πρόκειται για συνταξιούχους είτε για ηλικίες κοντά στη συνταξιοδότηση που παλεύουν για ένα μεροκάματο, τους οποίους οι κηφήνες της τρόικας και της «Μητσοτάκης ΑΕ» αντιμετωπίζουν ως παράσιτα.

Κατόπιν, πρέπει να συναποφασίσουμε τον τρόπο με τον οποίο επικοινωνούμε με τους πολίτες, ιδίως τους νέους, τις γυναίκες, τους ευάλωτους, όσους έχουν χάσει την εμπιστοσύνη τους ή, δικαίως, ποτέ δεν πίστεψαν στα πολιτικά κόμματα.

- Δεν τους μιλάμε για την προστασία εργασιακών δικαιωμάτων, που δεν έχουν. Προσπαθούμε να τους πείσουμε να συστρατευτούν για τη δημιουργία νέων δικαιωμάτων, που δεν έχουν.
- Δεν απευθυνόμαστε σε κανέναν σαν να είναι θύμα. Κανείς δεν ανέχεται να τον θεωρούμε θύμα. Οι συνάνθρωποί μας προσδιορίζονται λιγότερο από τα βάσανά τους και περισσότερο από τις φιλοδοξίες τους. Έχουμε λοιπόν καθήκον να απευθυνόμαστε

στις προσωπικές τους φιλοδοξίες με τρόπο που τους εισάγει στην κεντρική μας ιδέα: ότι μόνο μέσα από συλλογική πάλη μπορούν να πραγματοποιήσουν τις φιλοδοξίες τους.

- Δεν υποτιμάμε τις λαϊκές δυνάμεις γιατί, όπως διαπιστώσαμε το 2015, η ολιγαρχία είναι χάρτινη τίγρη ή όπως έγραψε ο Ρήγας Φεραίος για τον κατακτητή: «Ποτέ μη στοχασθῆτε, πῶς εἶναι δυνατός | Καρδιοκτυπᾷ καὶ τρέμει, σὰν τὸν λαγῶ κι' αὐτός.»

Στρεφόμενοι στο εσωτερικό του κόμματός μας, με την αγωνία να μην εκφυλιστούμε, όπως άλλα ριζοσπαστικά κόμματα, που υποσχέθηκαν ρήξη με το σύστημα, αλλά τελικά αφομοιώθηκαν από αυτό, δεσμευόμαστε ότι το ΜέΡΑ25 υπάρχει όχι για να καθοδηγήσει τα κινήματα, ούτε για να υποκαταστήσει τα κινήματα, ούτε για να ζητήσει «ανάθεση» από τα κινήματα. Το ΜέΡΑ25 υπάρχει για να στηρίζει τα αυτοοργανωμένα κινήματα, να συνεισφέρει στον Νέο Ακηδεμόνευτο Συνδικαλισμό, που έχει ανάγκη η εργατική τάξη και το διογκούμενο πρεκαριάτο, να μεταφέρει την αδιαμεσολάβητη φωνή τους στη Βουλή, να σταθεί δίπλα τους -ή ακόμα και πίσω τους- στους δρόμους.

Με αντίστοιχη ξεκάθαρη θέση το ΜέΡΑ25 προσεγγίζει και το πεδίο της αυτοδιοίκησης. Αναγνωρίζοντας πως ο χώρος της αυτοδιοίκησης δεν έχει ανάγκη από σεκταριστικές φωνές, απομονωτισμό και καταμέτρηση δυνάμεων, το ΜέΡΑ25 υπάρχει για να στηρίζει τα ενωτικά, από τα κάτω, ακηδεμόνευτα και ανυπάκουα σχήματα—για μια νέα αυτοδιοίκηση δημοκρατική, συμμετοχική, δημόσια, ανοιχτή, πράσινη, κοινωνική και συμπεριληπτική. Για μια ακηδεμόνευτη αυτοδιοίκηση της ρήξης και της ανυπακοής.

Τέλος, το 1^ο Διαβουλευτικό Συνέδριο του ΜέΡΑ25 επιβεβαιώνει τον ηθικό μας κανόνα σύμφωνα με τον οποίο όποια ή όποιος ποθεί τα αξιώματα δεν έχει θέση στο ΜέΡΑ25. Τα αξιώματα τα αποδεχόμαστε ως αγγαρεία. Δεν πολιτευόμαστε για να αποκτήσουμε προνόμια, αλλά για να καταργήσουμε όλα τα προνόμια. Και, βέβαια, δεν ξεχνάμε ότι το ηθικό προβάδισμα του ΜέΡΑ25 οφείλεται στο ό,τι πιστεύουμε αυτό που λέμε και λέμε αυτό που πιστεύουμε. Και, στο ό,τι δεν «πουλήσαμε», ούτε ποτέ διαβάλαμε, συνοδοιπόρους όποιο και να ήταν το κόστος, τόσο στην Ελλάδα το 2015 όσο και εκτός, συμπαραστεκόμενοι στον Julian Assange όταν διάφοροι έκαναν πως δεν τον ήξεραν.

5. Επίλογος

Όταν το 2010 ο χώρα χρεοκόπησε, σύσσωμο το πολιτικό προσωπικό παραδέχθηκε ότι έφταιξε η υπερχρέωση της περιόδου 2000-2008. Πράγματι, το κατεστημένο ομολόγησε ότι η γρήγορη οικονομική μεγέθυνση της περιόδου 2000-2008, που το ίδιο χαιρέτιζε ηλιθιωδώς ως απόδειξη ότι η Ελλάδα είναι στον «σκληρό πυρήνα της Ευρώπης» (Κ. Σημίτης) και η οικονομία της «θωρακισμένη» απέναντι σε κρίσεις (Γ. Αλογοσκούφης), δεν ήταν παρά μια φούσκα που οφειλόταν στα φθηνά δάνεια από τη Β. Ευρώπη.⁹

Σήμερα μετά από δώδεκα χρόνια κρίσης, που προκάλεσε εκείνη η φούσκα, ποιο είναι το αφήγημα του κατεστημένου; Ότι η Ελλάδα επέστρεψε στο επίκεντρο της Ευρώπης και πως η οικονομία της έχει θωρακιστεί απέναντι στην κρίση της μετά-την-πανδημία εποχής. Σε ποια βάση ανακάμψαμε; Στη βάση του ό,τι δανειζόμαστε ξανά φτηνά! Αυτό είναι το γελοίο κριτήριο βάσει του οποίου το κατεστημένο ισχυρίζεται ότι η «Ελλάδα επανήλθε».

- Κι ας έχει σπάσει κάθε ρεκόρ το δημόσιο χρέος.
- Κι ας είμαστε, τώρα που η ΕΚΤ ετοιμάζεται να αυξήσει τα επιτόκια, στα πρόθυρα νέας εκτόξευσης του κόστους εξυπηρέτησης των δυσθεώρητων βουνών ιδιωτικού και βέβαια δημόσιου χρέους.
- Κι ας είναι το εθνικό εισόδημα στα επίπεδα του 2015.
- Κι ας σέρνονται σε αρνητικά νούμερα οι καθαρές επενδύσεις για 13^ο συνεχόμενο έτος.
- Κι ας μαυρίζουν οι ψυχές των λαϊκών στρωμάτων αντικρίζοντας τις τιμές στα σουπερμάρκετ, τις αυξήσεις στα νοίκια ή στον λογαριασμό της ΔΕΗ.

«Τι σημασία έχουν όλα αυτά όταν δανειζόμαστε φτηνά από την Β. Ευρώπη;» ρωτά το κατεστημένο λες και ποτέ δεν είχε ομολογήσει ότι η κατάρρευση του 2010 οφειλόταν στο ό,τι για χρόνια δανειζόμασταν φτηνά από τη Β. Ευρώπη!

Η διαφορά της σημερινής φούσκας από εκείνη που έσκασε το 2010 είναι τριπλή:

Πρώτον, το 2010 η κοινωνία ήταν οικονομικά ισχυρότερη, με πολύ μεγαλύτερα αποθέματα πόρων για τα χρόνια των ισχνών αγελάδων που έρχονταν.

Δεύτερον, το 2010 η προσοδοφορία της ολιγαρχίας ήταν πιο πρωτόγονη από σήμερα. Σήμερα έχουν αναγάγει σε τέχνη την μετατροπή της χρεοκοπίας των μαζών σε πηγή προσόδων για αυτούς – μεγάλες προσόδους με μικρό μέρος των οποίων εξαγοράζουν συνειδήσεις και αναπαράγουν την εξουσία τους επί των πολλών.

Τρίτον, το 2010 ο λαός δεν είχε χάσει το ηθικό του, όπως το έχασε μετά το Δημοψήφισμα του 2015, τότε που είδε τη γενναία ετυμηγορία του εν μία νυκτί να πετάγεται απλά και κυνικά στο καλάθι των αχρήστων.

Σήμερα, η ίδια ολιγαρχία, που ευθύνεται για τη φούσκα, που έσκασε το 2010, χτίζει μια νέα φούσκα ακόμα μεγαλύτερη σε μια κοινωνία που:

- δεν έχει τις αντοχές που είχε προ δεκαετίας για να αντιμετωπίσει το ωστικό κύμα του σκασίματος της, και για αυτό

---

⁹ Εκείνο που το κατεστημένο δεν παραδέχθηκε ήταν ότι τα δάνεια εκείνα είχαν ξεκοκαλιστεί από το ίδιο το κατεστημένο – με τους ολιγάρχες να λένε στο λαό «μαζί τα φάγαμε».

- δεν θέλει να ακούει κακές προβλέψεις, ακόμα και να ξέρει ότι είναι σωστές.

Αυτό είναι, λοιπόν, το διακύβευμα του ΜΕΡΑ25 – των φίλων, των μελών και των στελεχών του: Το καθήκον μας στα θύματα της νέας φούσκας, που χτίζεται από το 4^ο Μνημόνιο του 2018 και τα οποία θα προστεθούν στα θύματα της φούσκας του 2010. Με τις αναλύσεις μας, με τις προτάσεις πολιτικής μας, με το ήθος μας, και με τις παρεμβάσεις μας μέσα κι έξω από τη Βουλή, έχουμε ευθύνη

- να εμπνεύσουμε όσους νιώθουν στο πετσί τους την αλήθεια των αναλύσεών μας να τολμήσουν να ελπίσουν ξανά,
- να βοηθήσουμε όσους δεν αντέχουν να ακούνε αυτά που τους λέμε, κουρασμένοι να ακούν κακά μαντάτα, να αποκαλύψουν οι ίδιοι τη φούσκα πάνω στην οποία χτίζεται το ψέμα της ανάκαμψης, που τους σερβίρουν,
- να καταδείξουμε ότι τα ψίχουλα από το τραπέζι των ολιγαρχών, που τους μοιράζουν δεν αξίζουν την συναίνεσή τους, καθώς θα κληθούν να τα πληρώσουν στο μέλλον με ψηλό φόρο αίματος,
- να χτίσουμε νέες συμμαχίες-αναχώματα στην επέλαση μιας παρασιτικής ολιγαρχίας, που δεν είναι καν καπιταλιστική,
- να στηρίξουμε τα δικά τους, τα αυτόνομα κινήματα, χωρίς να ζητήσουμε κομματικά οφέλη,
- να συνδέσουμε αυτά τα κινήματα με τα αντίστοιχα στην υπόλοιπη Ευρώπη, μέσω DiEM25, και στον υπόλοιπο κόσμο, μέσω Προοδευτικής Διεθνούς.

Σε αυτή την κατεύθυνση, το Β' Μέρος του 1^ο Διαβουλευτικού Συνέδριου ολοκληρώνει τη διαδικασία αποτίμησης και επικαιροποίησης των Θέσεων Στρατηγικής, Τακτικής, Οράματος και Ιδεολογίας του ΜΕΡΑ25. Είναι εμφανές ότι βάλαμε βαθιά το νυστέρι της αυτοκριτικής στον κορμό της σκέψης μας, ώστε να φανούμε αντάξιοι της μετά-την-πανδημία εποχής.

Όμως, δεν παύουμε να είμαστε περήφανοι για τις αρχικές μας θέσεις, για την διορατικότητα της ανάλυσης, και για το αρχικό μας όραμα. Ας κλείσει λοιπόν αυτό το κείμενο με μια φράση από την Ιδρυτική Διακήρυξη μας:

Δεν μας φοβίζει η αποτυχία.

Μας φοβίζει η υποταγή και η έλλειψη προοπτικής, ελπίδας, σχεδίου για την απόδραση.

Δεν μας φοβίζει να βάλουμε ψηλά τον πήχη και να αποτύχουμε.

Μας φοβίζει να κοιτάμε χαμηλά και να καταλήξουμε στα γόνατα, άλλη μια φορά ικέτες.

Για αυτόν τον λόγο ιδρύσαμε τον Μάρτιο του 2018 το ΜΕΡΑ25. Για αυτόν τον λόγο συνεχίζουμε σήμερα σφυρηλατώντας ένα ΜΕΡΑ25 πιο γενναίο, πιο μαζικό, ακόμα πιο σύγχρονο και ριζοσπαστικό.

**Για ένα ΜΕΡΑ25
πιο γενναίο,
πιο μαζικό,
ακόμα πιο σύγχρονο
και ριζοσπαστικό**